

Mesterséges Intelligencia az orvos- és egészségtudományban; realitás és perspektíva

Study: *Modulating Brain Responses with Synthetic and Natural Images*. Image
credit: Generated using DALL.E.3

Falus András
Semmelweis Egyetem

Hogyan működik az AI?

Gépi tanulásnak (ML) nevezett módszeren keresztül működik. Mivel a legtöbb n pl. az egészségügyben **komplex kihívások** és feladatok vannak, ezek árára már nem elegendő hagyományos algoritmusokat írni, új módszerre volt/van

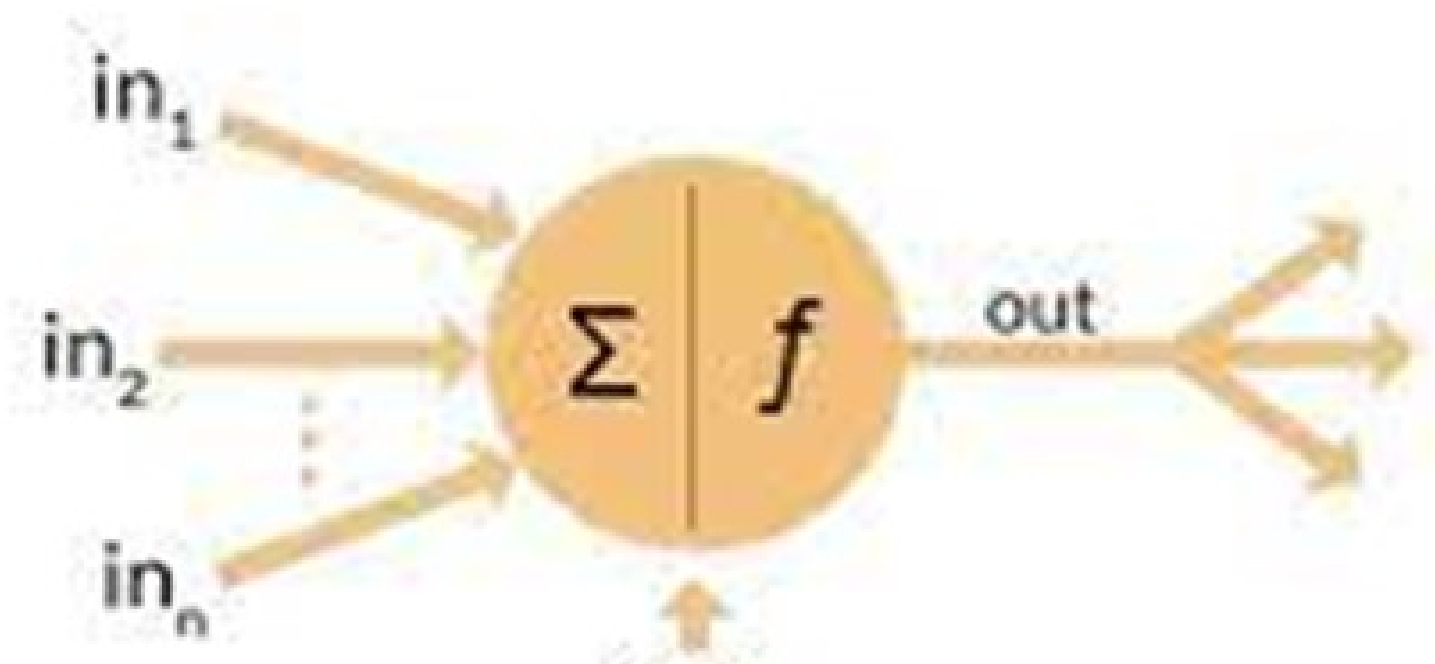
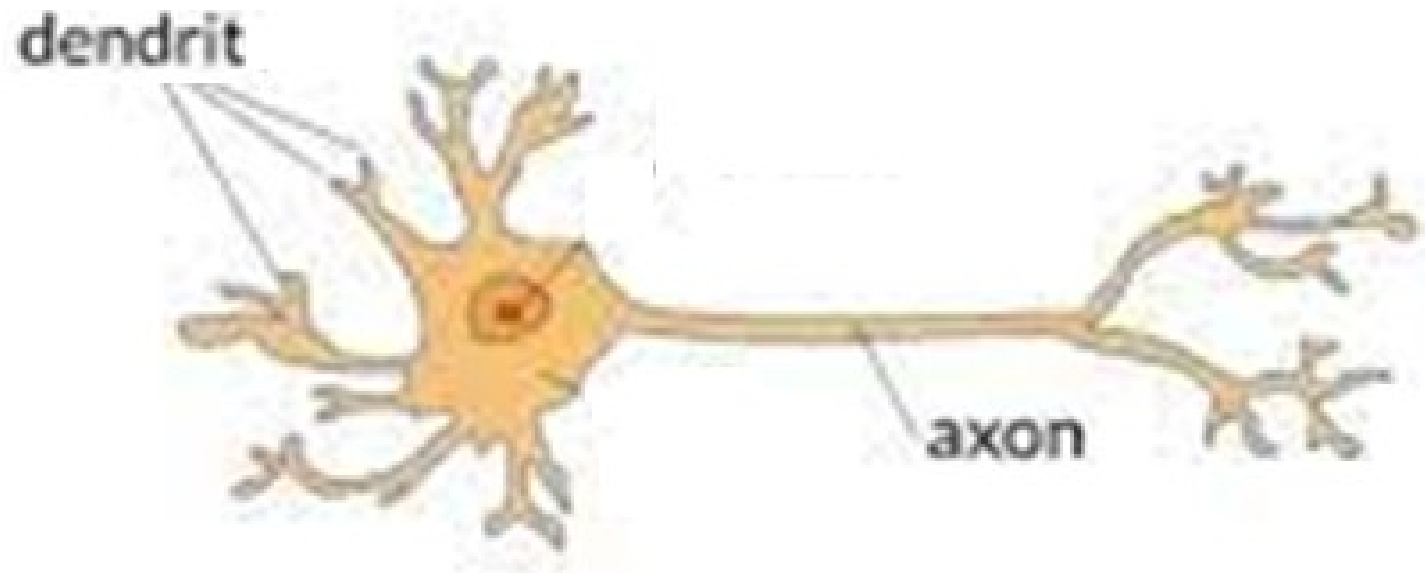
tanulás lehetővé teszi a számítógépek számára, hogy **anélkül tanuljanak, hogy** **ten minden feladatra külön programoznák** őket (supervised unsupervised)

őségű adattal látják el az algoritmust, a gépi tanulás lehetővé teszi számukra, **amatosan korrigált** és **egyre jobb stratégiákat** alkossanak az adott feladath

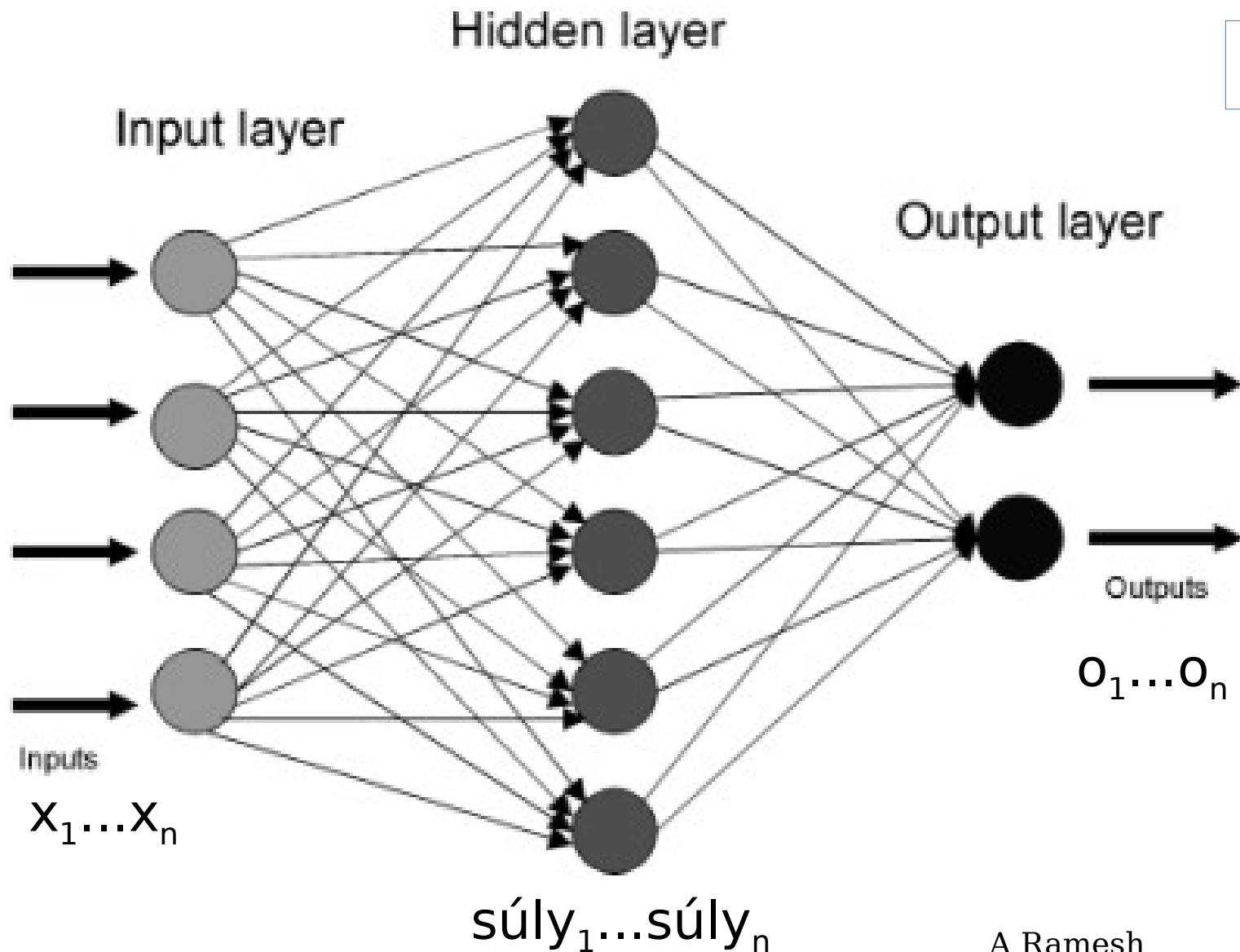
Kapacitás: pl. LLM: több 100 milliárd szó

Működési sebesség: 1000 milliárd op/sec

ANALÓGIA

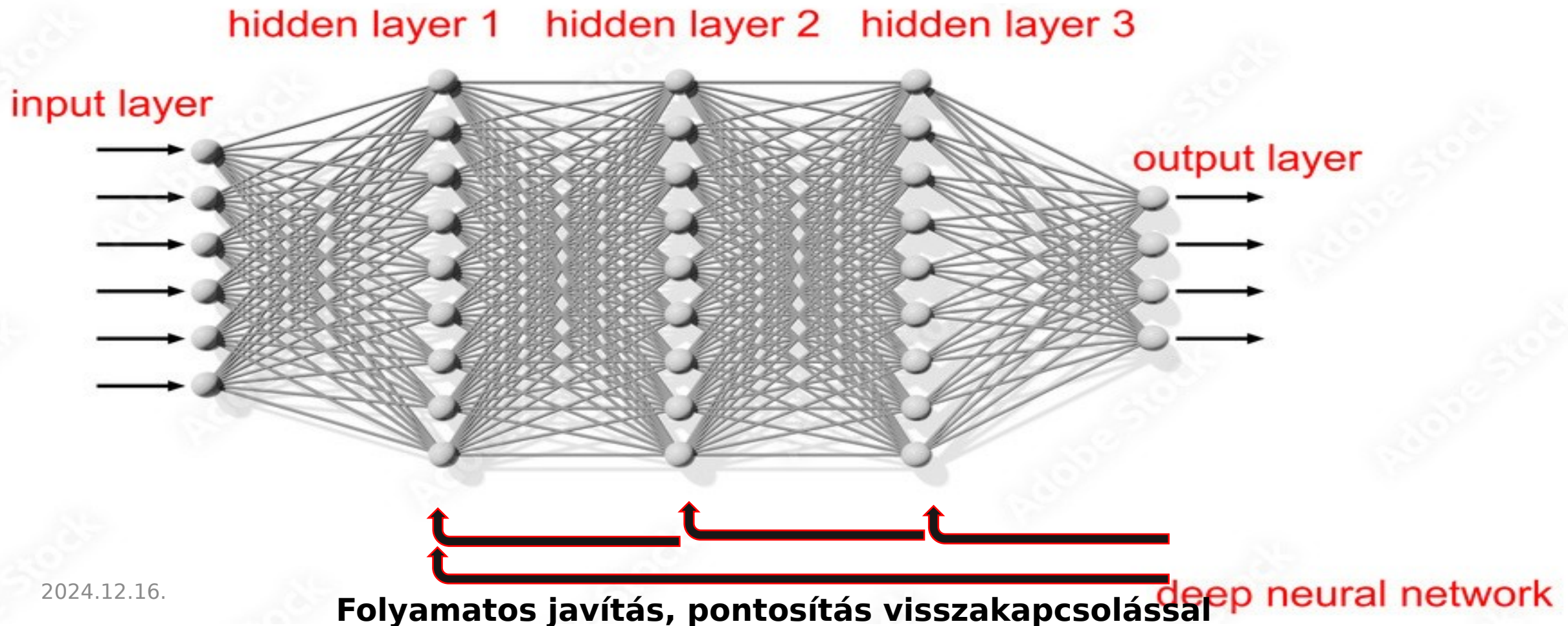
A gépi tanulás (ML) sémája

AI $\rightarrow$ **xAI**

Többrétegű (milliárd nagyságrend) neurális háló

„fekete doboz”!!!

A hóemberek rengetegében, nehéz kiszúrni a pandát.

A MAGYAR
TUDOMÁNY
ÜNNEPE

MTA

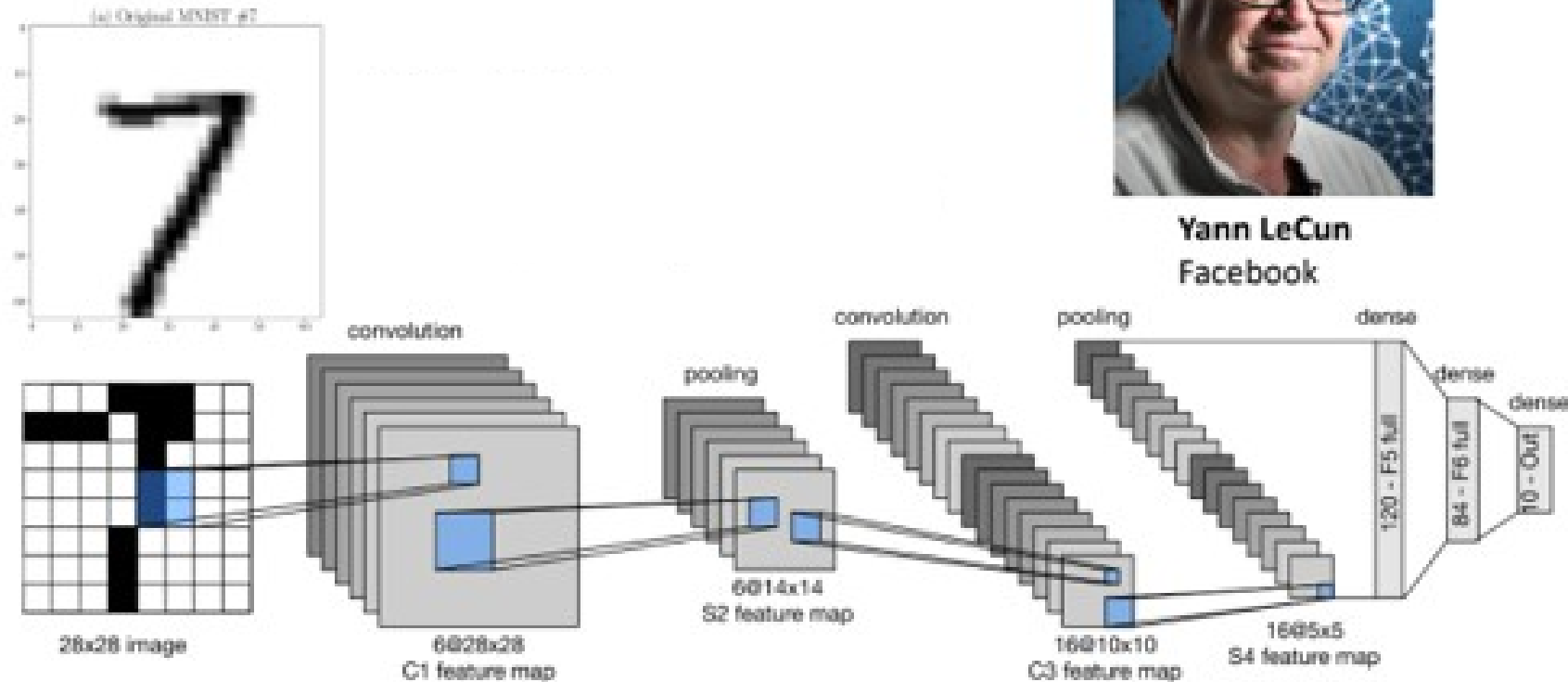
Mi lehet nehéz a képek
megkülönböztetésében ??

..nem mindig triviális

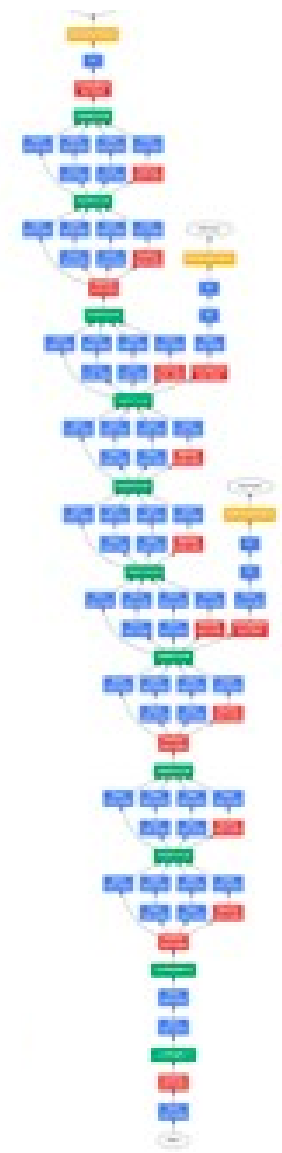

Rendszámtábla azonosítás

LeNet-5; GoogLeNet

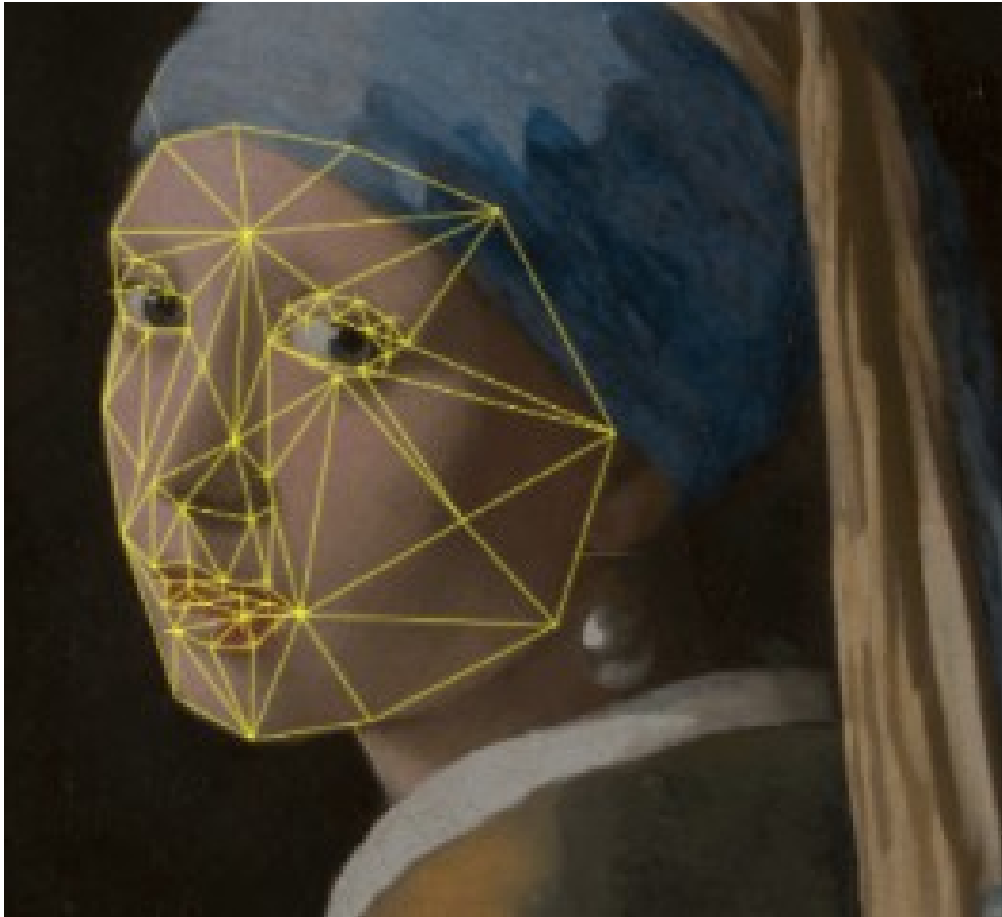
Yann LeCun
Facebook

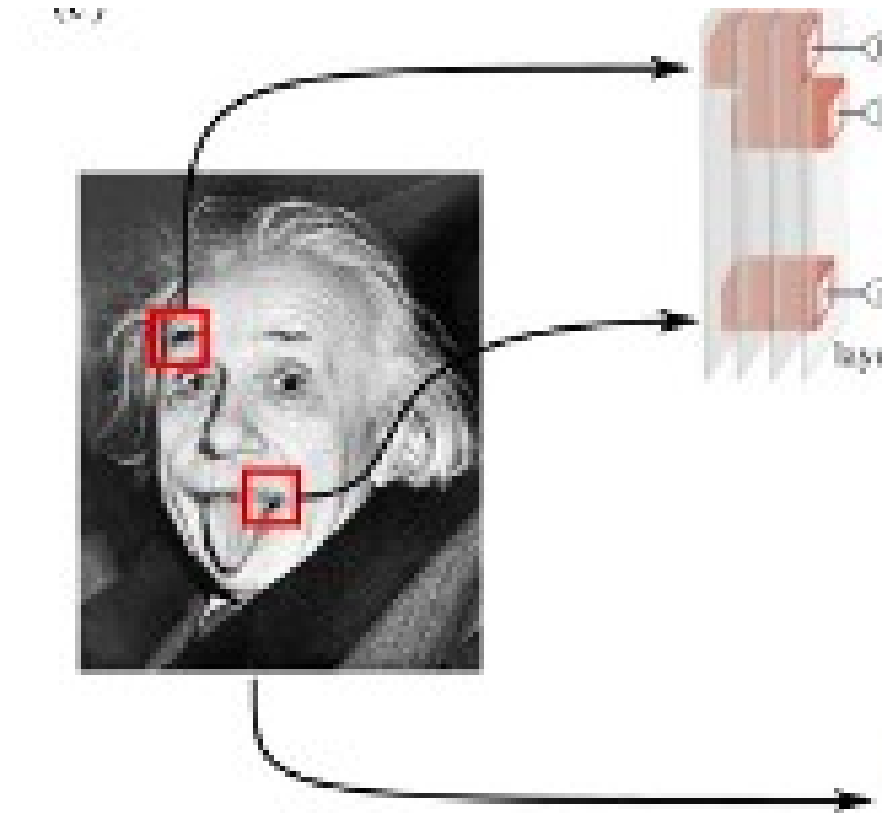
[LeCun et al. 1998]

Kritikus pixelek

Arc felismerés

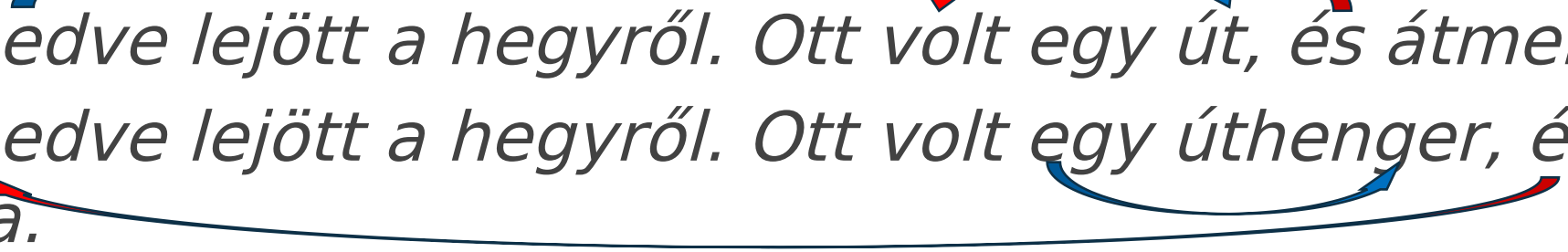
2024.12.16.

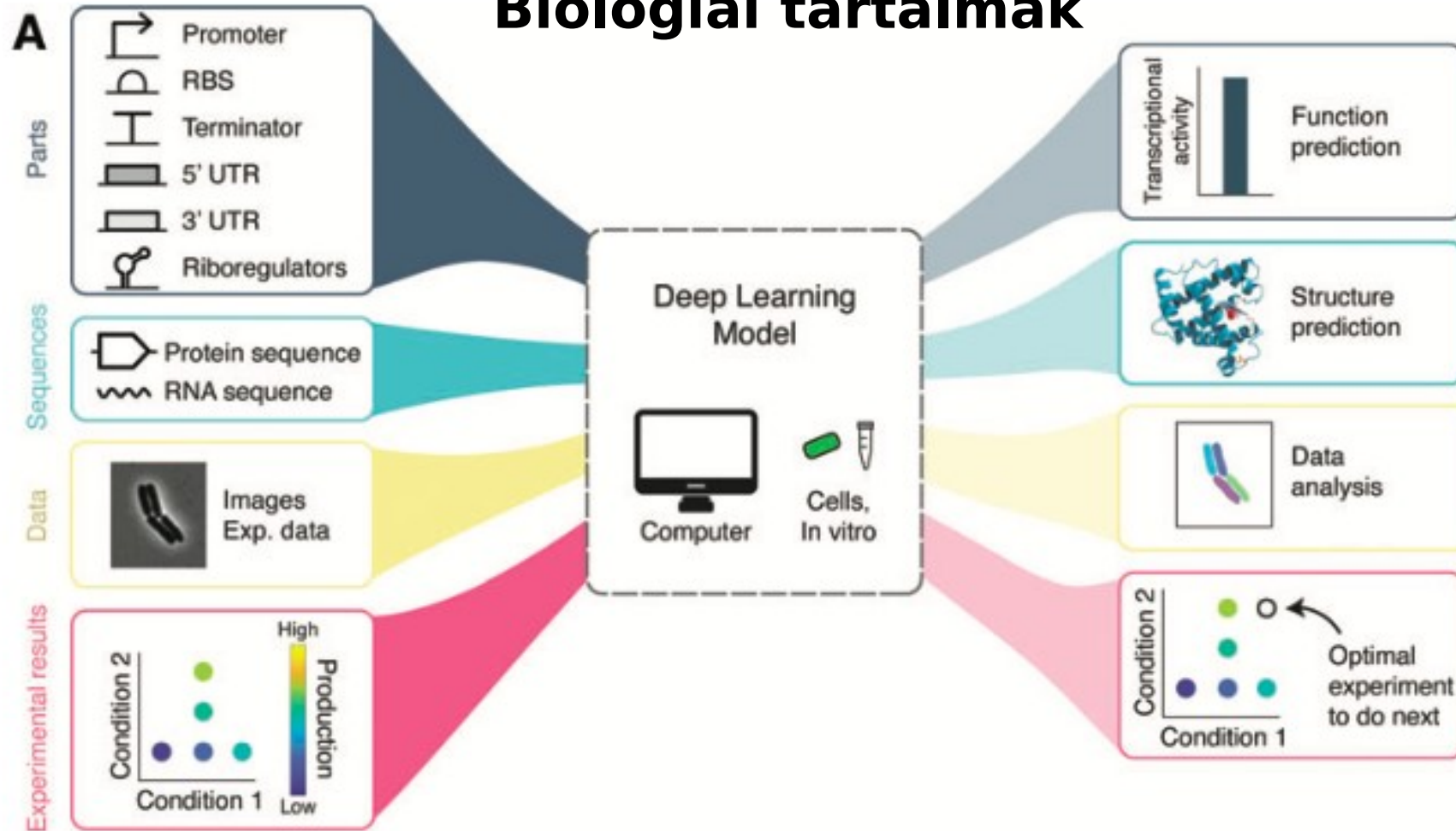
Jan Vermeer van Delft
Leány gyöngy fülbevalóval,
1665

A GPT egyfajta **transzformer**

- **Dinamikus (kontextuális) nyelvmodell:** ugyanahhoz a nyelvi egységhez a **szövegkörnyezet** függvényében különböző vektorokat rendel
  - **Transzformer:** mélytanuló architektúra nyelv- és képfeldolgozásra, párhuzamosan működő ún. figyelmi mechanizmusokkal (Google, 2017)
- Figyelmi mechanizmus:** némiképp utánozza az emberi figyelmet

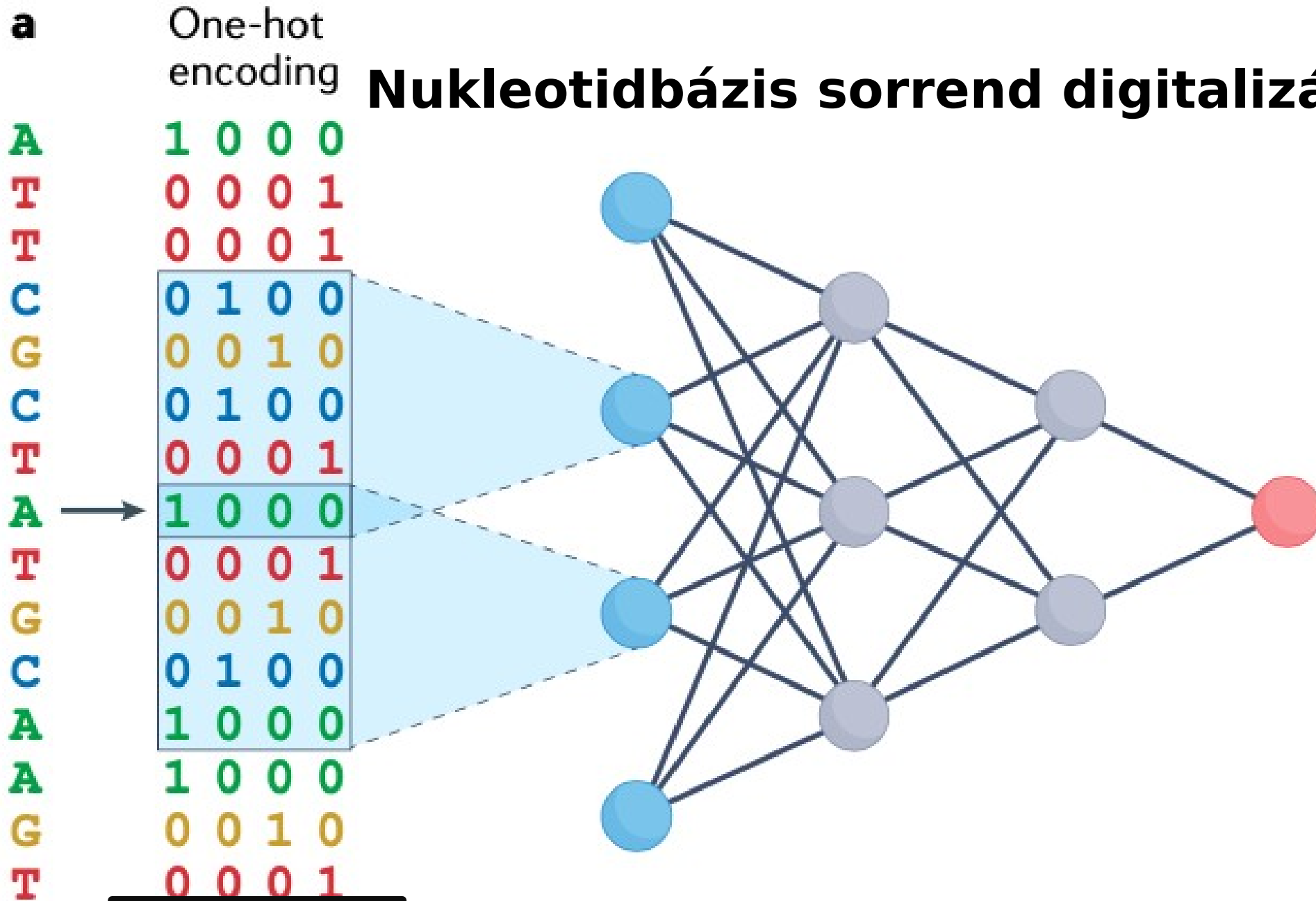
-
- ▶ *A medve lejött a hegyről. Ott volt egy út, és átment rajta.*
  - ▶ *A medve lejött a hegyről. Ott volt egy úthenger, és átment rajta.*

Biológiai tartalmak

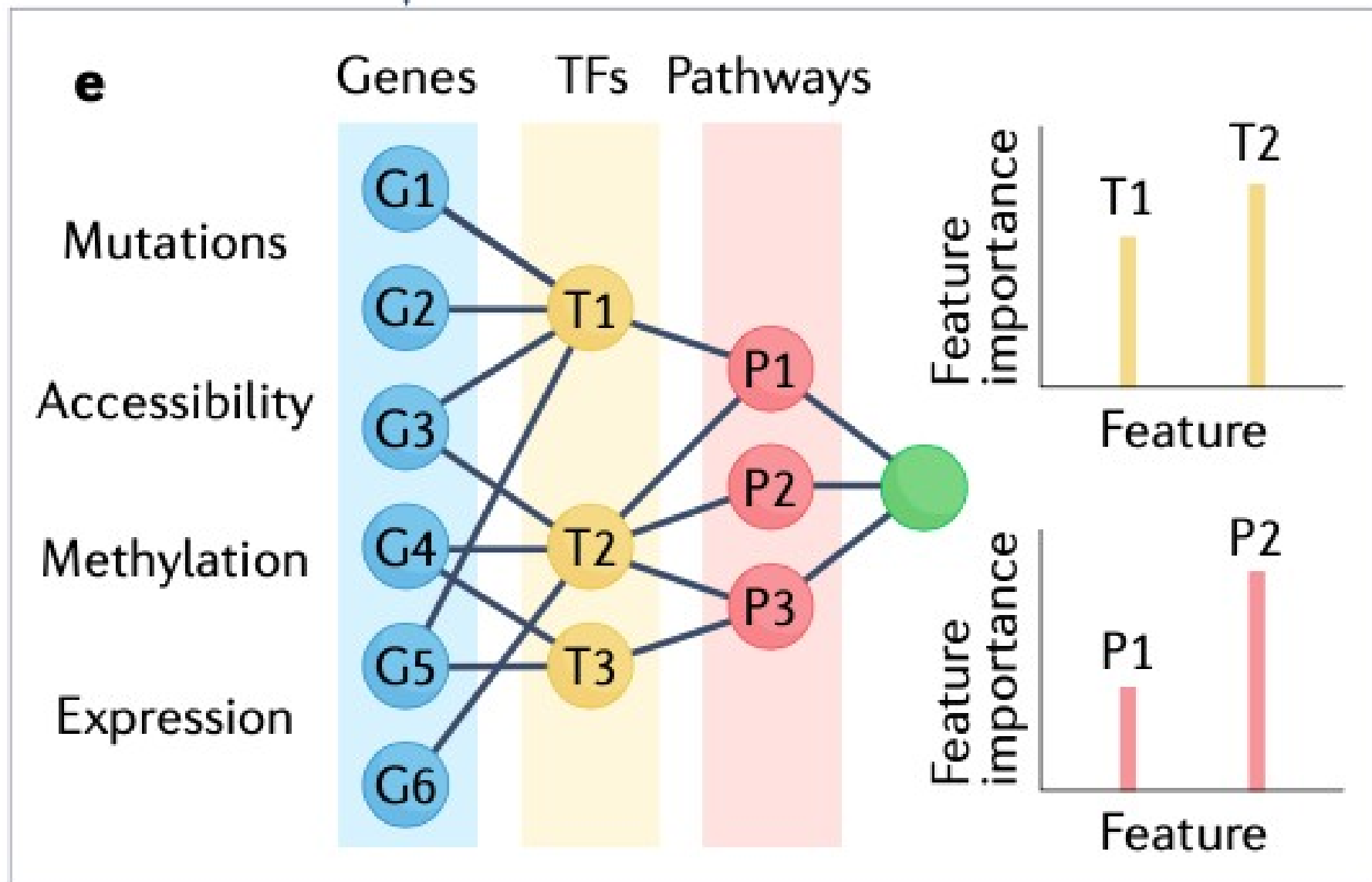

Beardall et al GEN
Biotechnology 1, 4,
2022, 10.1089/
2023genbio.2022.0017

Nukleotidbázis sorrend digitalizálása

Multimodális gépi tanulás

mesterséges intelligencia forradalmasítja az orvostudományt és az egészségipart

diagnosztika: pontosabb és gyorsabb diagnosztika: MRI, CT, PET,

laboratóriumi adatok integrálása nemzetközi adatbázisokkal, távoli döntéshozatal

szerekes kezelés: biomarker, vakcinafejlesztés: jelölt molekulák keresése és
vizsgálata, vakcina tervezése (proteaszóma/TAP/MHC/adjuváns), hatékonysági előrejelzés

precíz gyógyászat: személyre szabott kezelés, genetikai és epigenetikai elemzés
szükséges egyéni/csoportos mellékhatások elkerülése

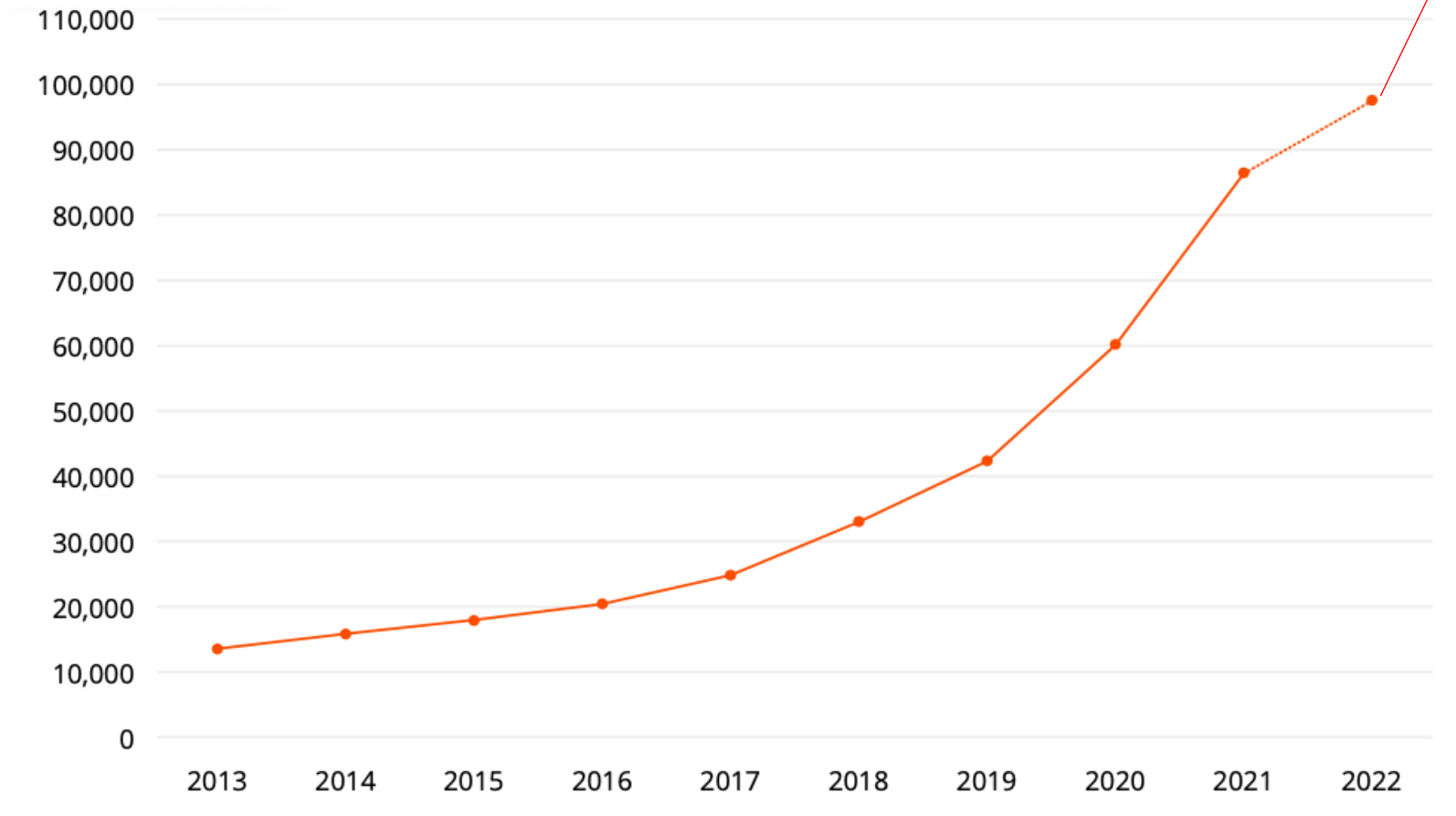
figyelés: betegek távfelügyelete szenzorokkal, távbeavatkozási lehetőségek

regeneratív orvoslás: transzplantáció, mesterséges (mű) végtag

sebészet (távoli is)

egészségügyi menedzsment: globális észlelőhálózat, járványok előrejelzése, adatfolyamok

AI/MI közlemények száma

1990:
626

2000:
2.711

2021:
33.251

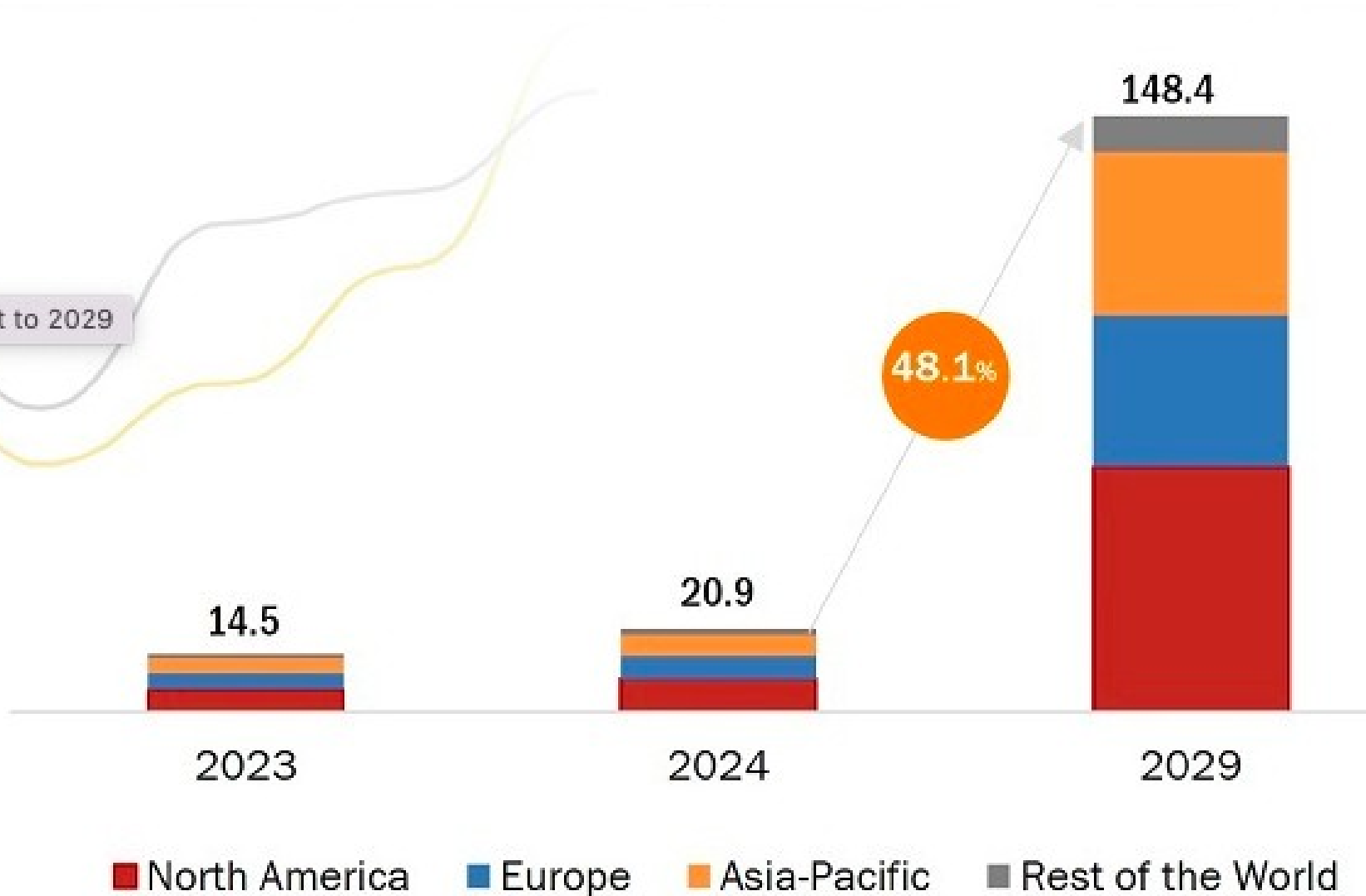
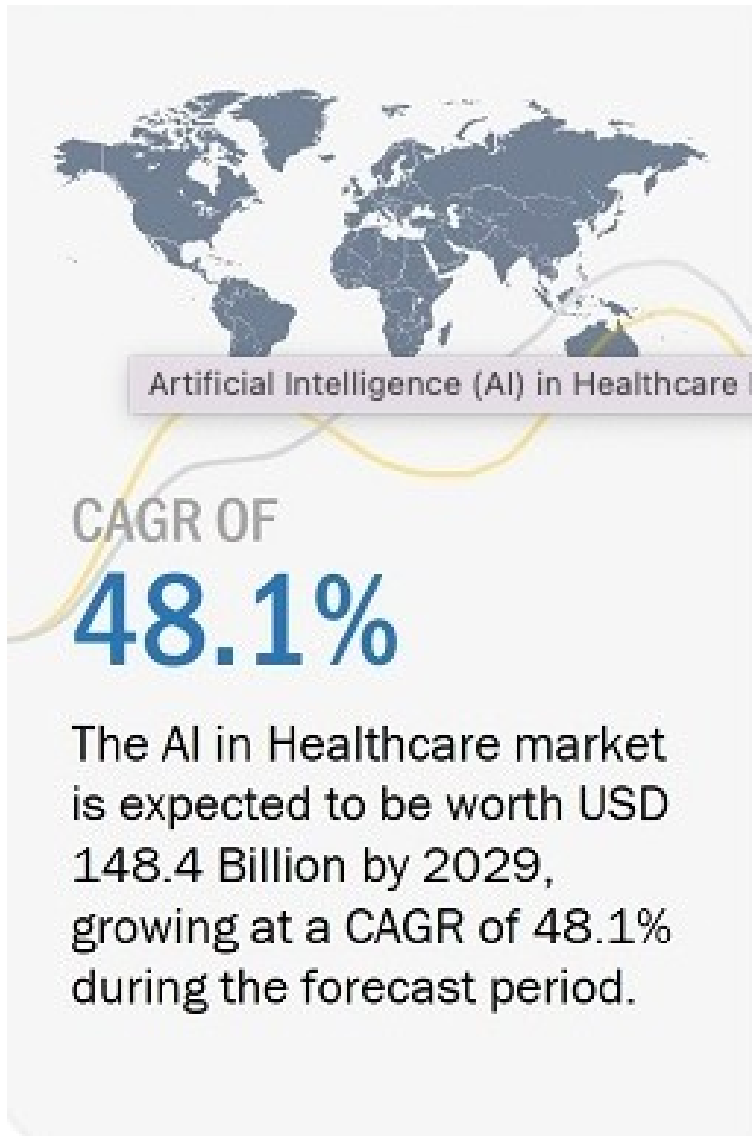
2022:
38.623

2023:
211.000

2024:
Medicine: 83.199

AI/ML Diagn: 49.233

PubMed

CAGR: Összetett éves növekedési ráta

2024.12.16.

Tech óriások a mindennapi egészségiparban

Google in healthcare Google's expertise in algorithms and AI, particularly since its acquisition of DeepMind

Apple in healthcare

Microsoft in healthcare Microsoft's cloud solutions and AI investments (Open AI)

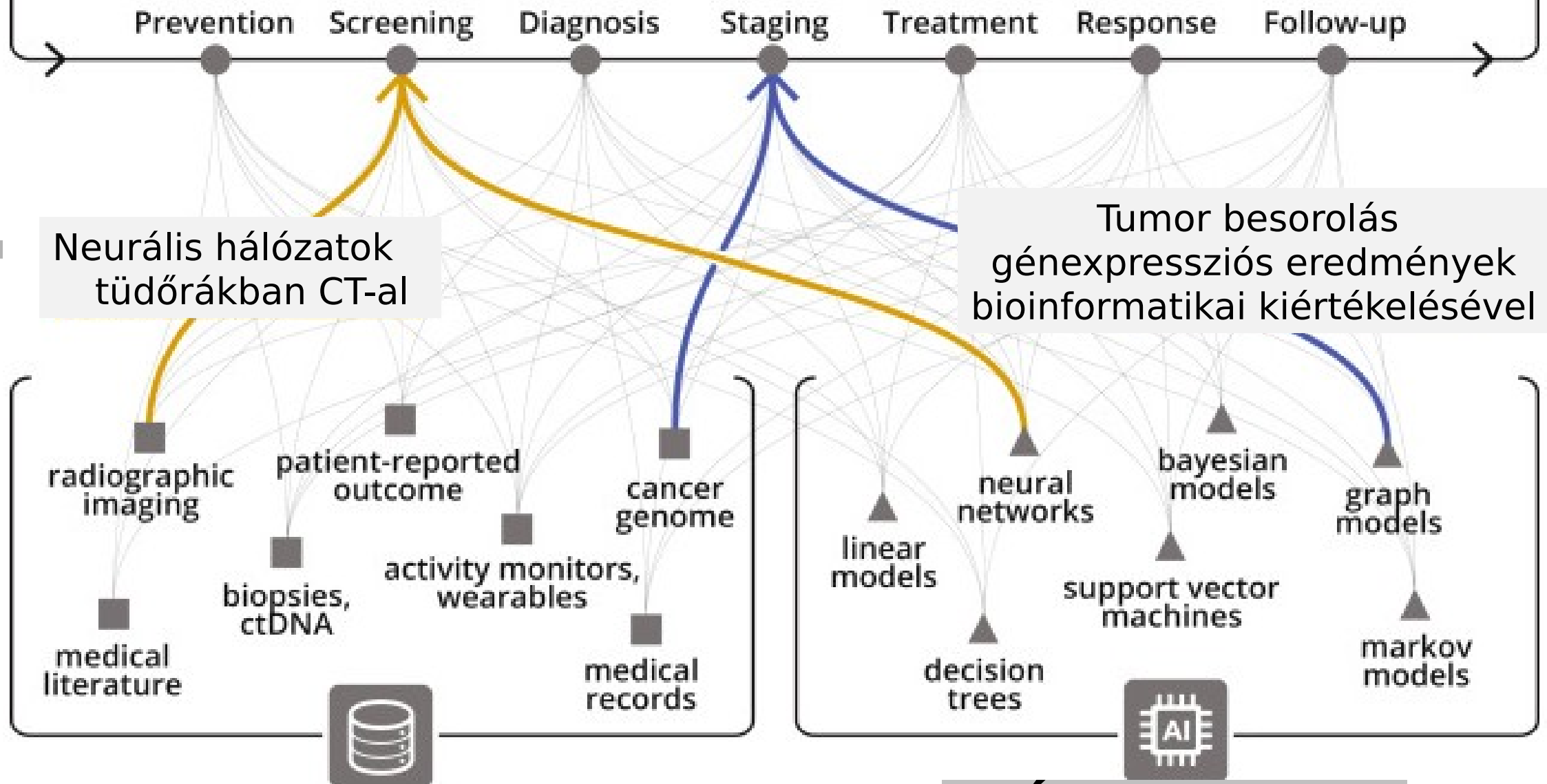
Amazon in healthcare

IBM in healthcare blockchain, and quantum computing

Nvidia in healthcare artificial intelligence in healthcare

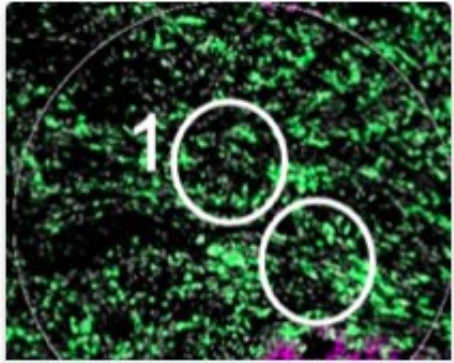
- iCarbonX
- Babylon Health
- Yitu Technology
- CARMAT
- Bigfoot Biomedical
- Pager
- Zebra Medical Vision
- Your.MD
- Enlitic Inc

Beteg útvonal

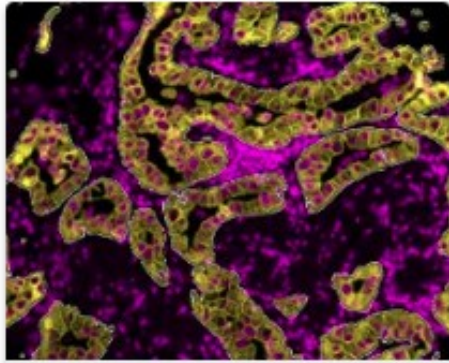

PÉLDÁK AZ MI ORVOSBIOLÓGIAI FELHASZNÁLÁSÁRA

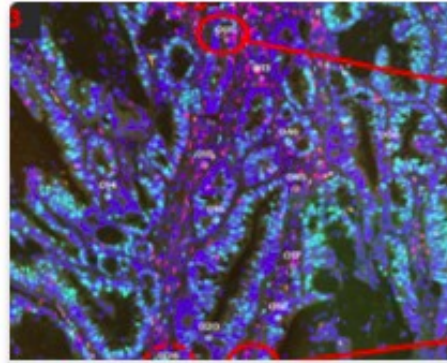
- Patológia (pl. daganat)
- Vakcina tervezés
- Diabetes menedzsment
- Pandemia felkészültség
- Szenzorok, nanobotok, agy-computer interface (BCI)
- .....
- Önvezető járművek, arc/alak felismerés....

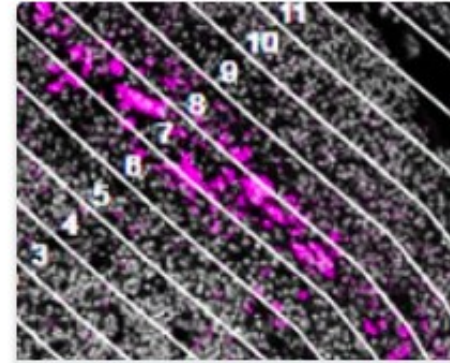
**Geometric
Profiling**

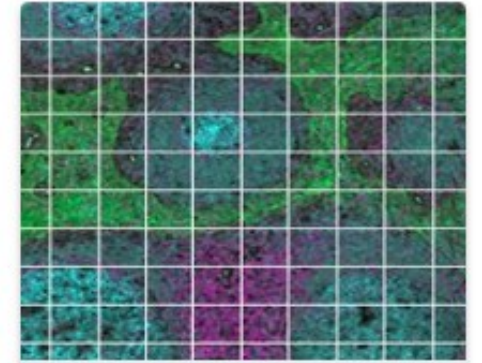
Segmentation

**Cell Type
Specific**

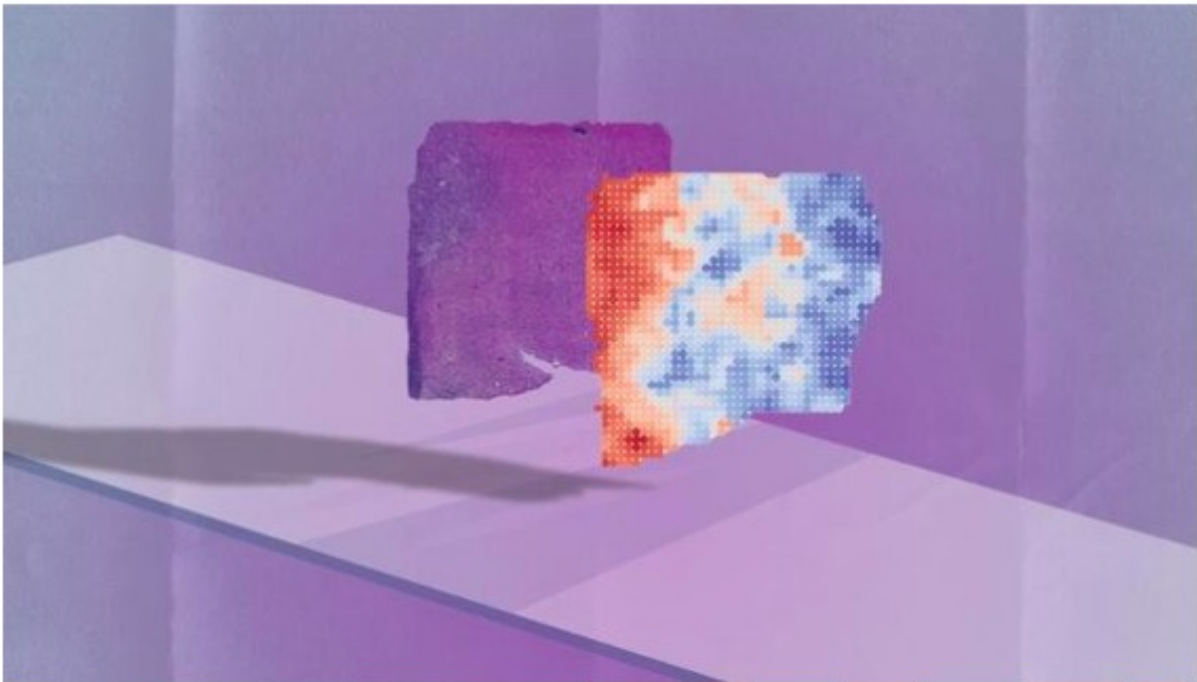
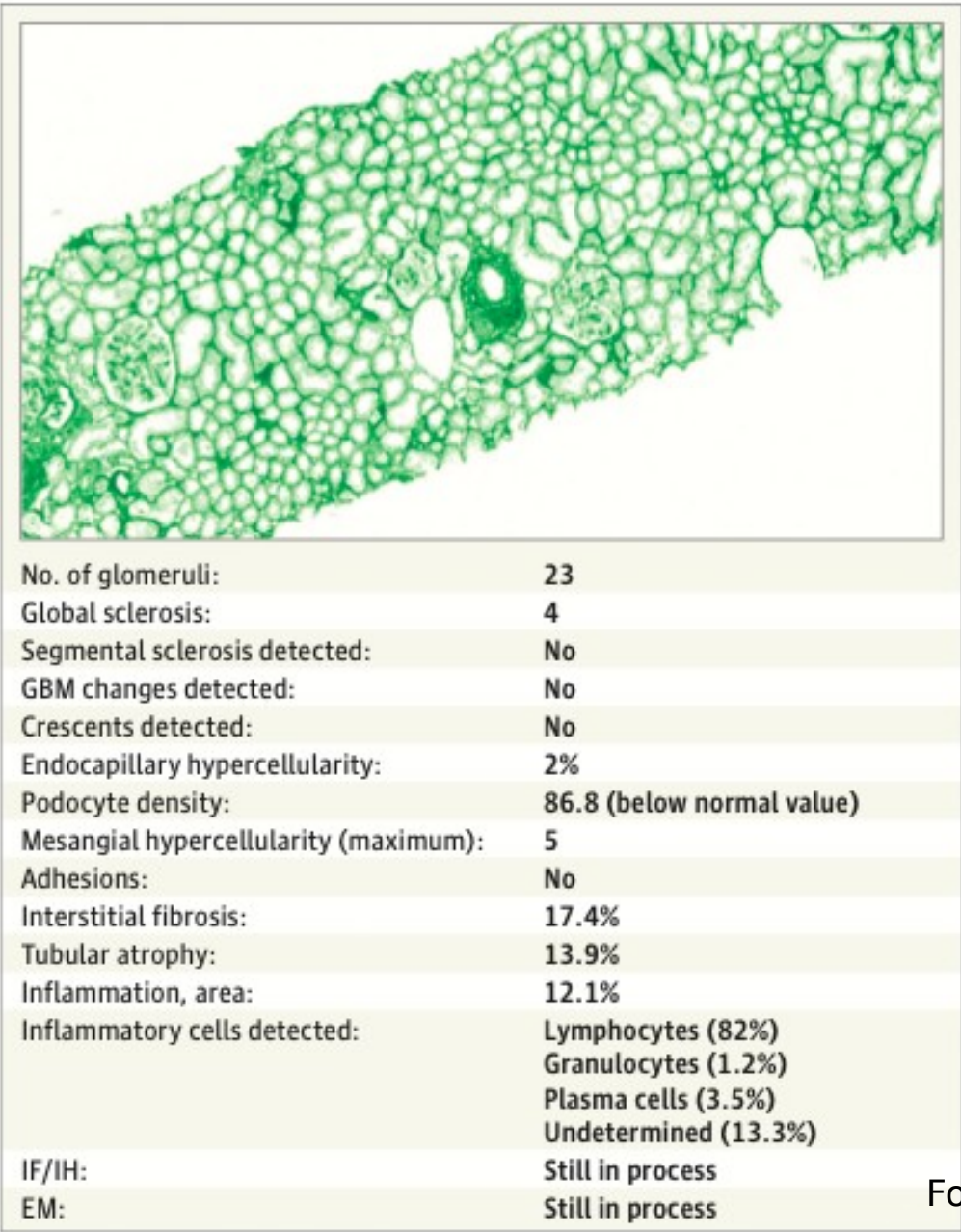

Contour

Gridded

Figure. Whole Slide Image of Kidney Biopsy in Artificial Intelligence (AI) Staining Accompanied by AI-Generated Data

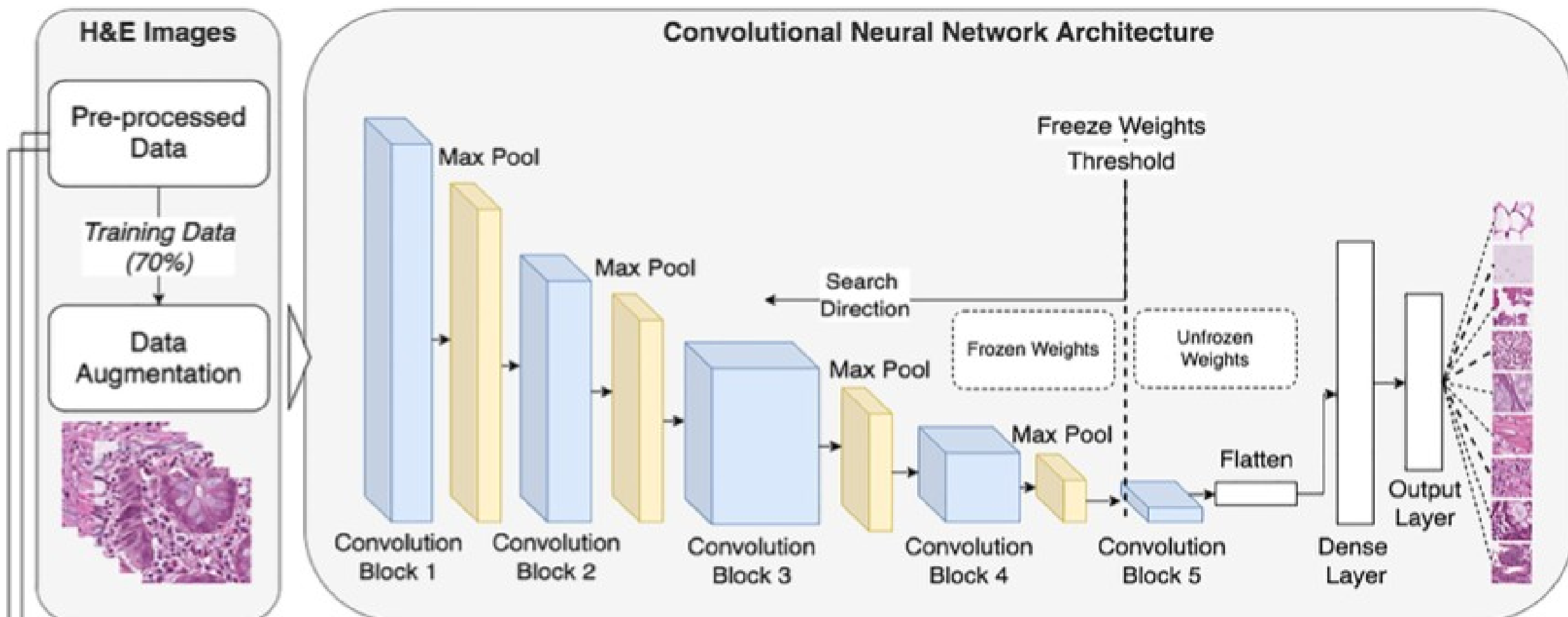

A new AI program, SEQUOIA, can analyze a microscopy image from a tumor biopsy (left, purple) and rapidly determine what genes are likely turned on and off in the cells it contains (gene expression shown in shades of red and blue on right). Credit: Emily Moskal/Stanford Medicine.

Nature Comm., 2024
<https://doi.org/10.1038/s41467-024-54182-5>

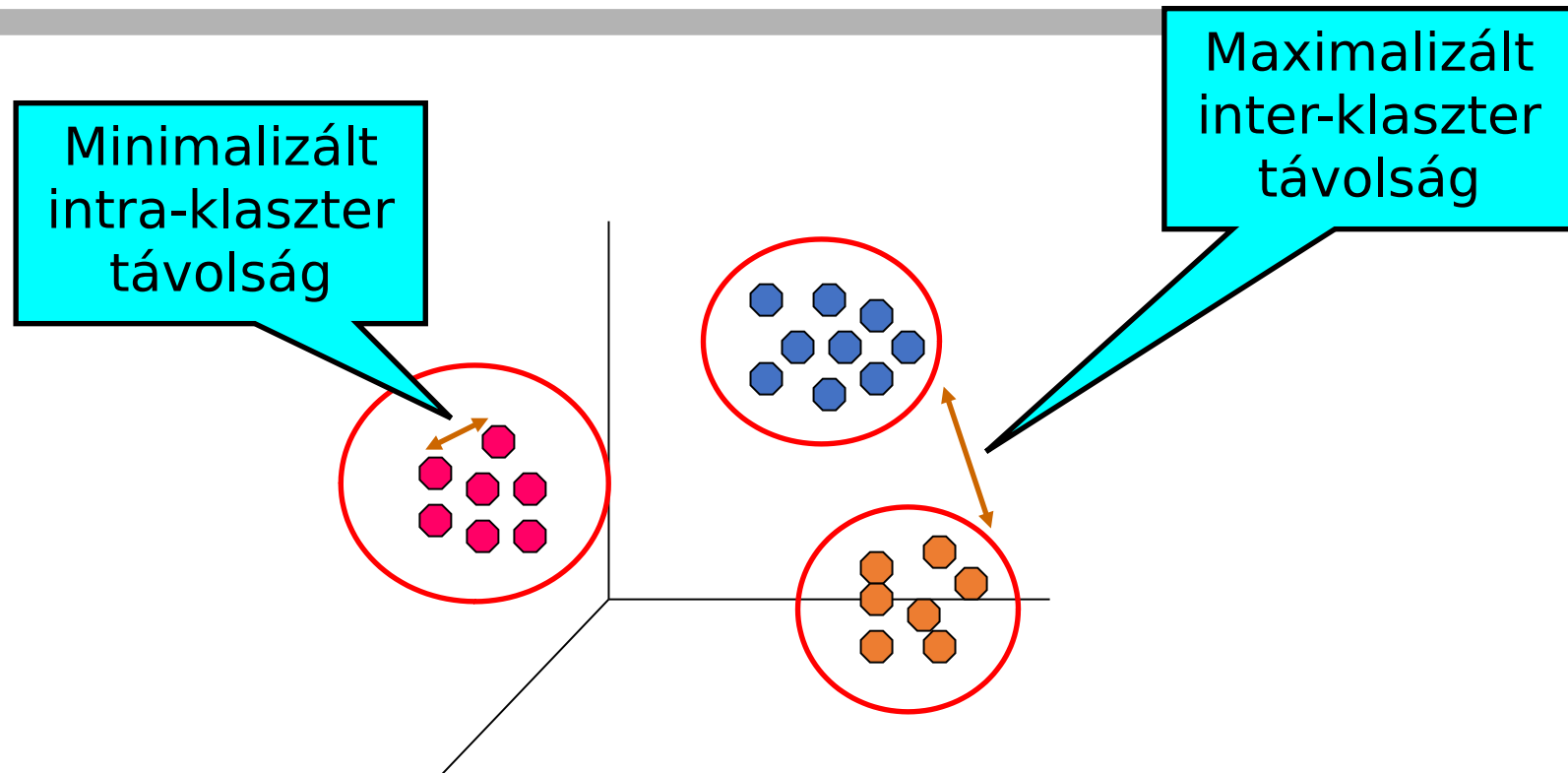
Fogo et al (2024) **JAMA** 331, 471-2

Colorectális tumor szövetelemzése mély tanulási megoldások finomítása révén többszörös neurális hálózatokkal-pixelanalízis

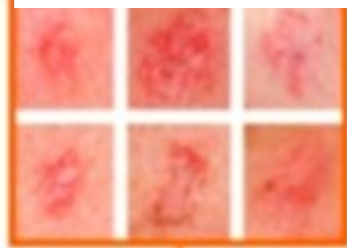
Az egyik kritikus elem az orvosi MI-ben: klaszter analízis

Tárgycsoportok keresése adatbázisokban úgy, hogy egy csoportban lévő objektumok hasonlóak (vagy rokonok) legyenek egymáshoz, és különbözzenek (vagy ne kapcsolódjanak) más csoportok objektumaival

**Bőrrákok elemzése mély
tanulással
5x10⁷ adat nemzetközi
adatbankból**

basalioma

- Epidermal benign
- Epidermal malignant
- Melanocytic benign
- Melanocytic malignant

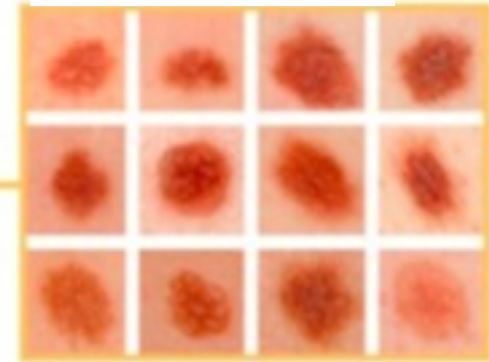
laphám rák

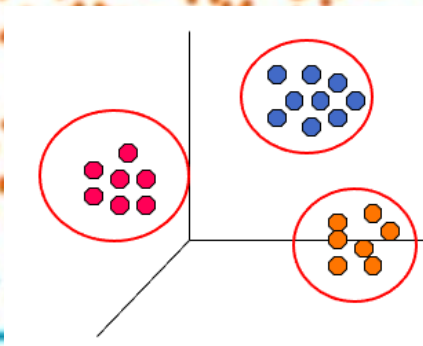
melanoma

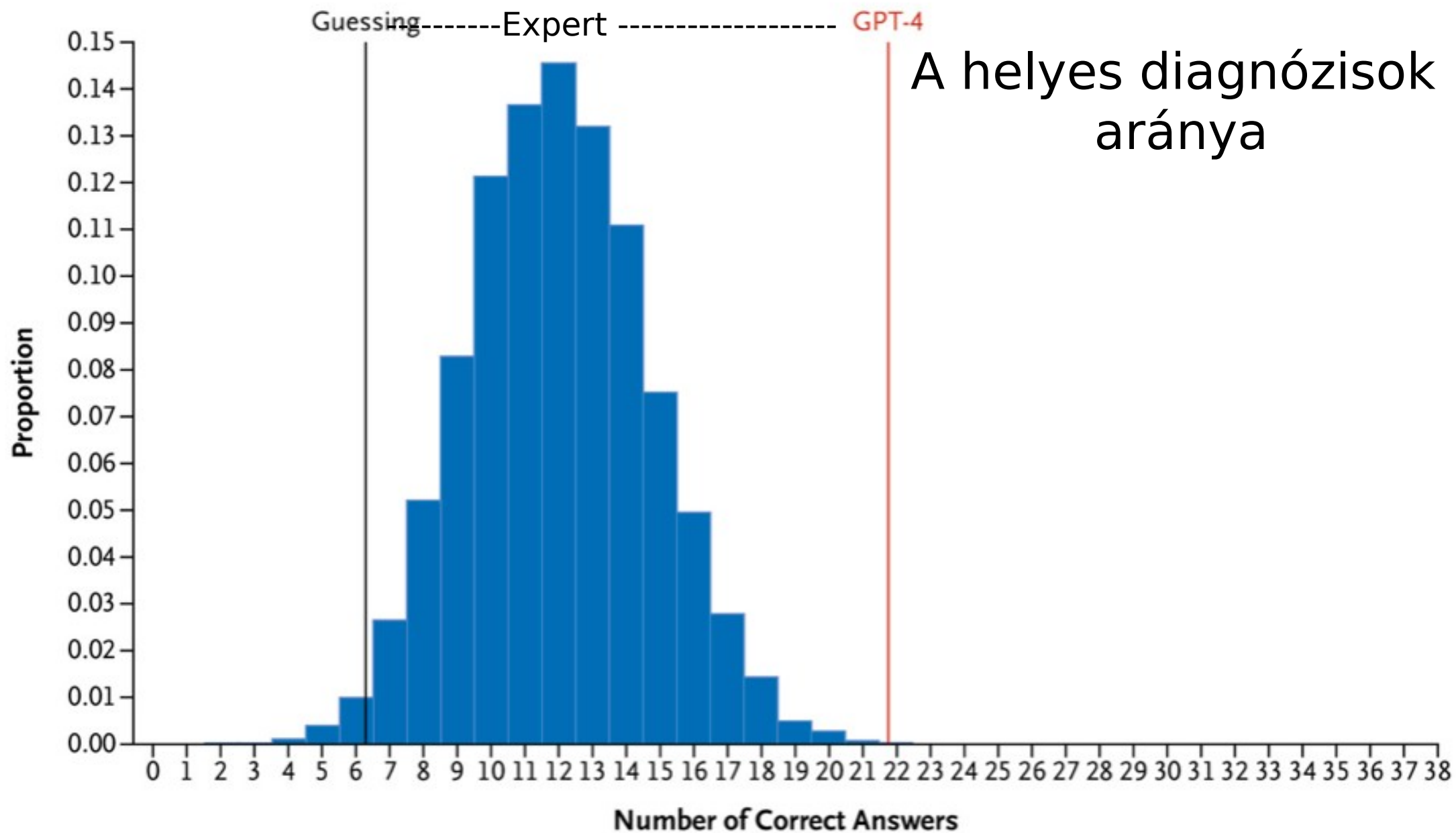
anyajegy

seborreás keratosis

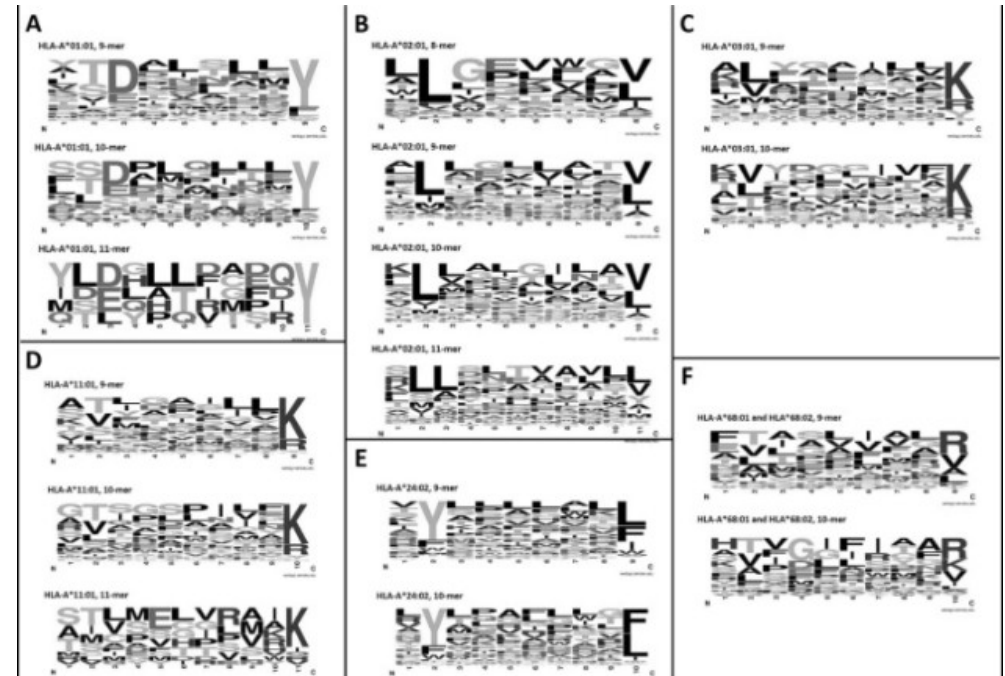
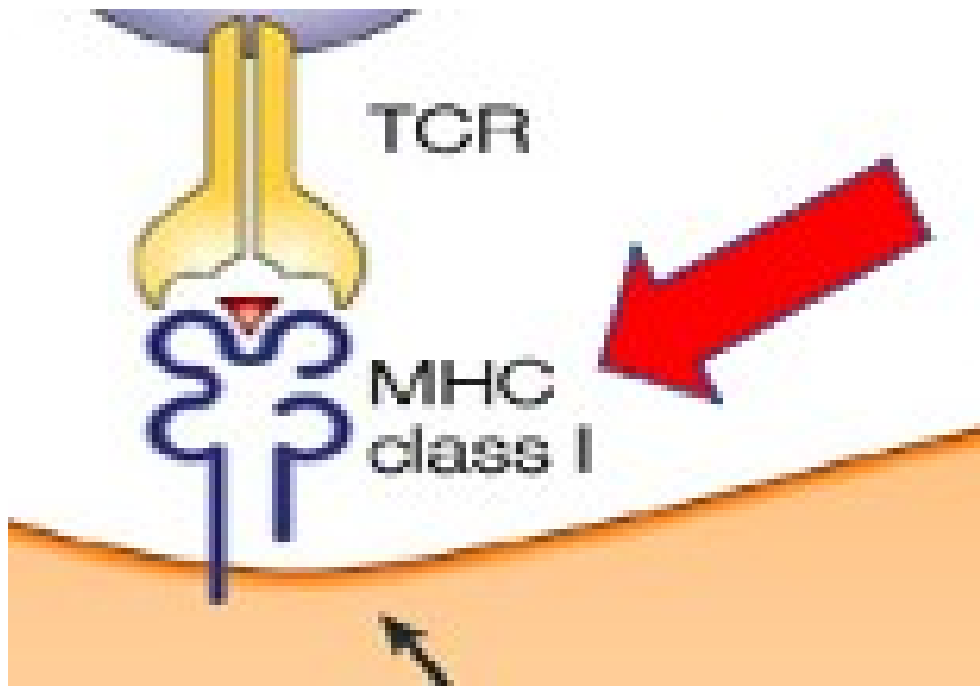

Esteva et al (2017) **Nature** 542(7639):115-118.
doi: 10.1038/nature21056

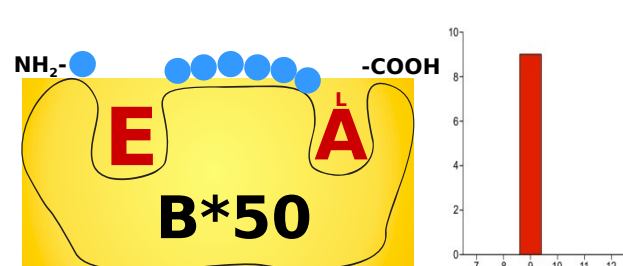
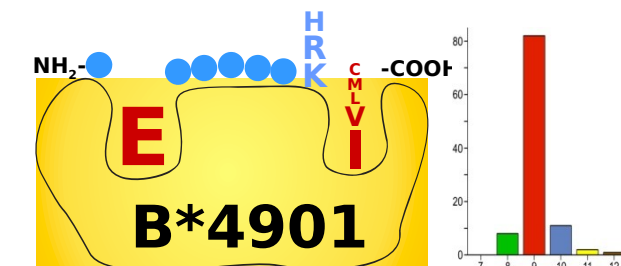
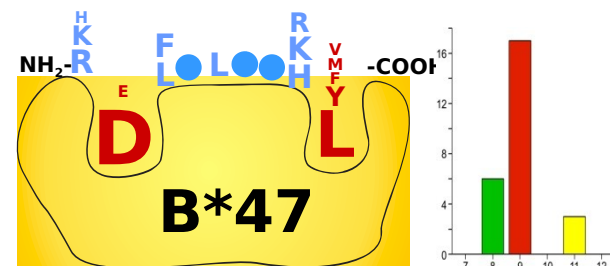
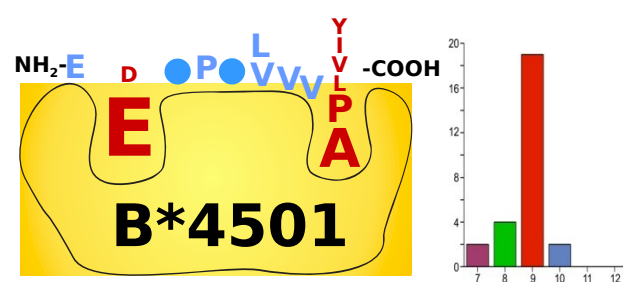
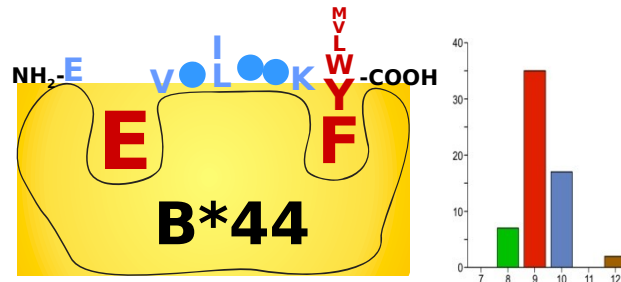
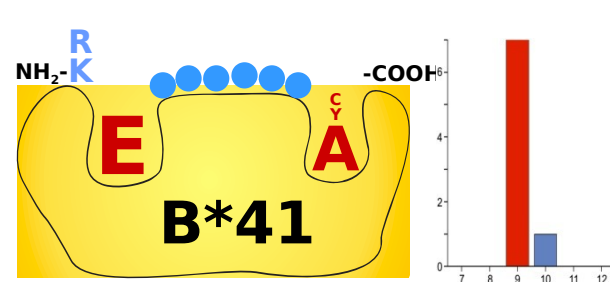
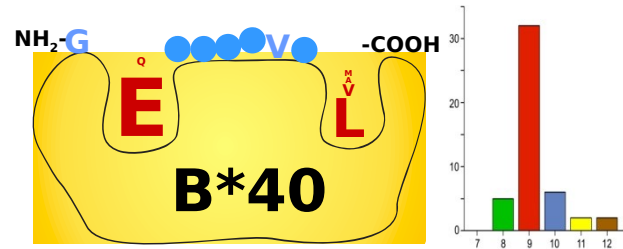
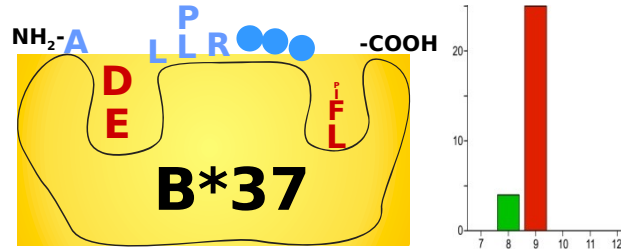
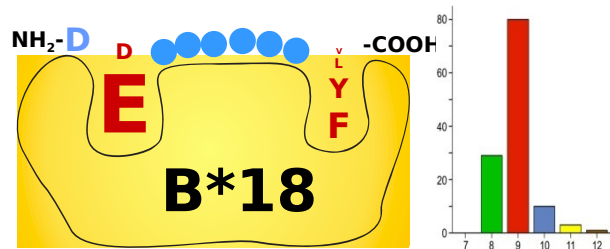
A helyes diagnózisok
aránya

Anti-tumor vakcina tervezés

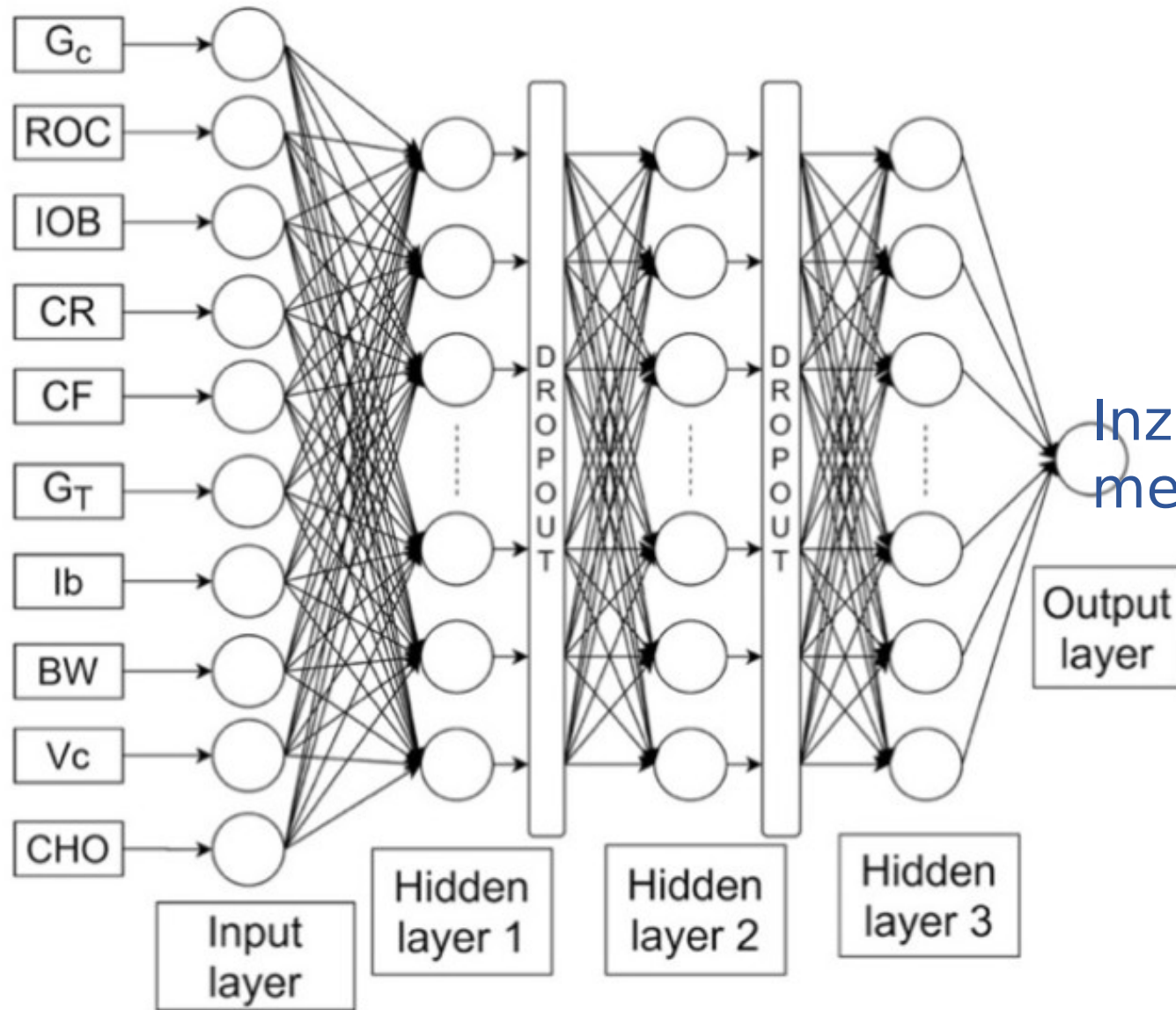
MHC Class I
adatbázisok
($\sim 10^3$ adatbázis szabadon
elérhető)

Individuális peptid motívum javaslat az MI révén: perszonális vakcináció

DIABETES

Cappon et al (2018) A Neural-network-based approach to personalize insulin bolus calculation using continuous glucose monitoring. J. Diabetes Sci. Technol. 2018;12:265-272. doi: 10.1177/1932296818759558. -

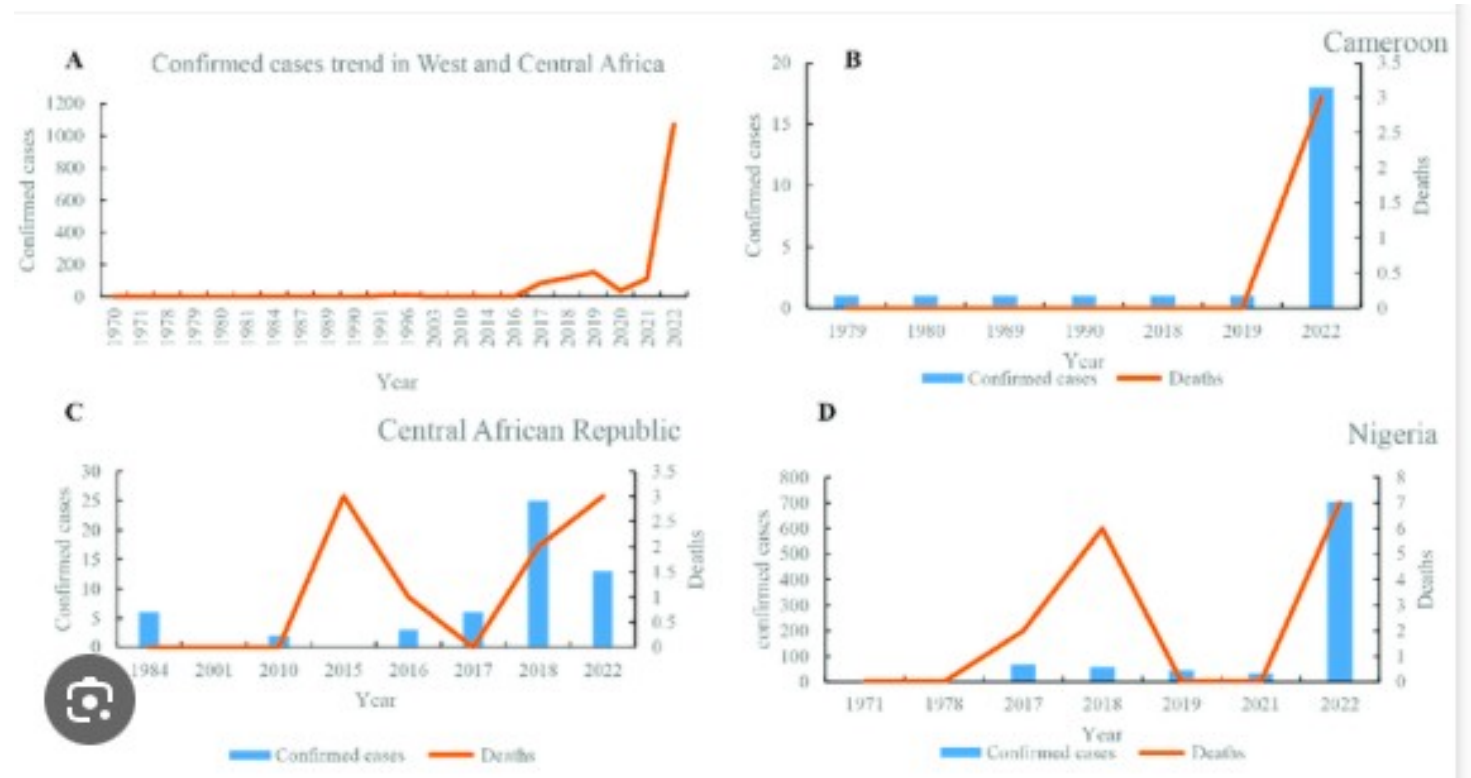
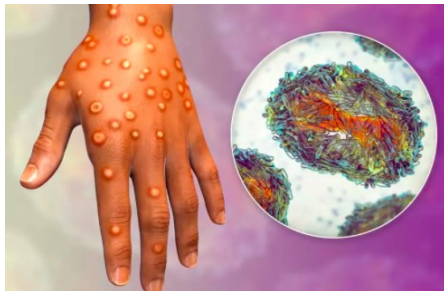
Inzulin bolus
mennyisége $B(U)$

szénhidrát (CHO) (g),
CR and CF,: inzulin-CHO arány (g/U)
és egyéb korrekciós faktorok (beteg-
specifikus terápia paraméterei),
 G_c a mért alap tartalom (mg/dL),
 G_T a tervezett alap -glükóz tartalom
(mg/dL) and IOB (U) a szervezet inzulin
tartalma (pl. Előző adagolás)
BW: testsúly

The *Lancet* Summit: „Big Data” és az AI a (jövőbeli) **pandémia predikció** előkészültséghez

Immunológiai, szociológiai és *healthcare* adatbázisok

Mpox
majomhimlő

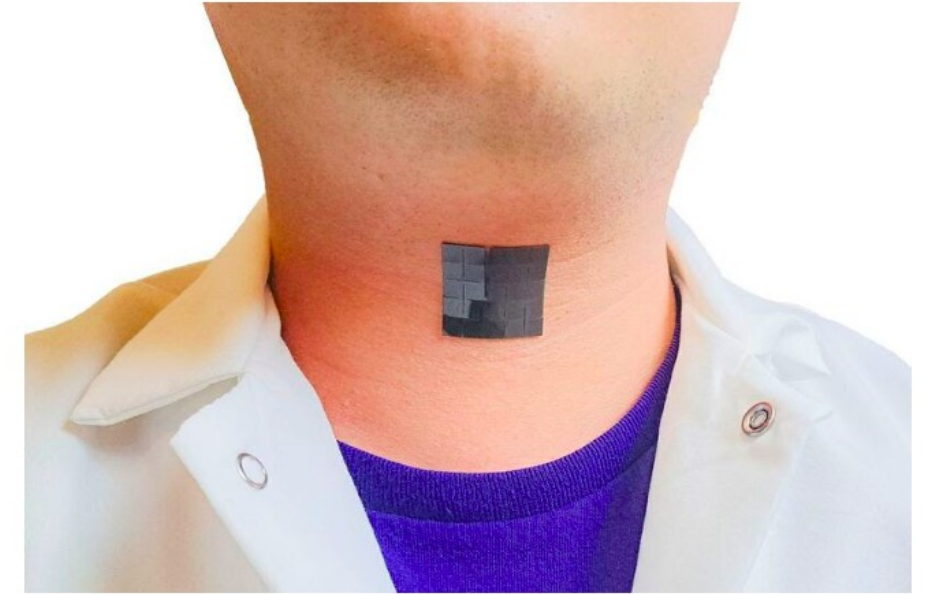
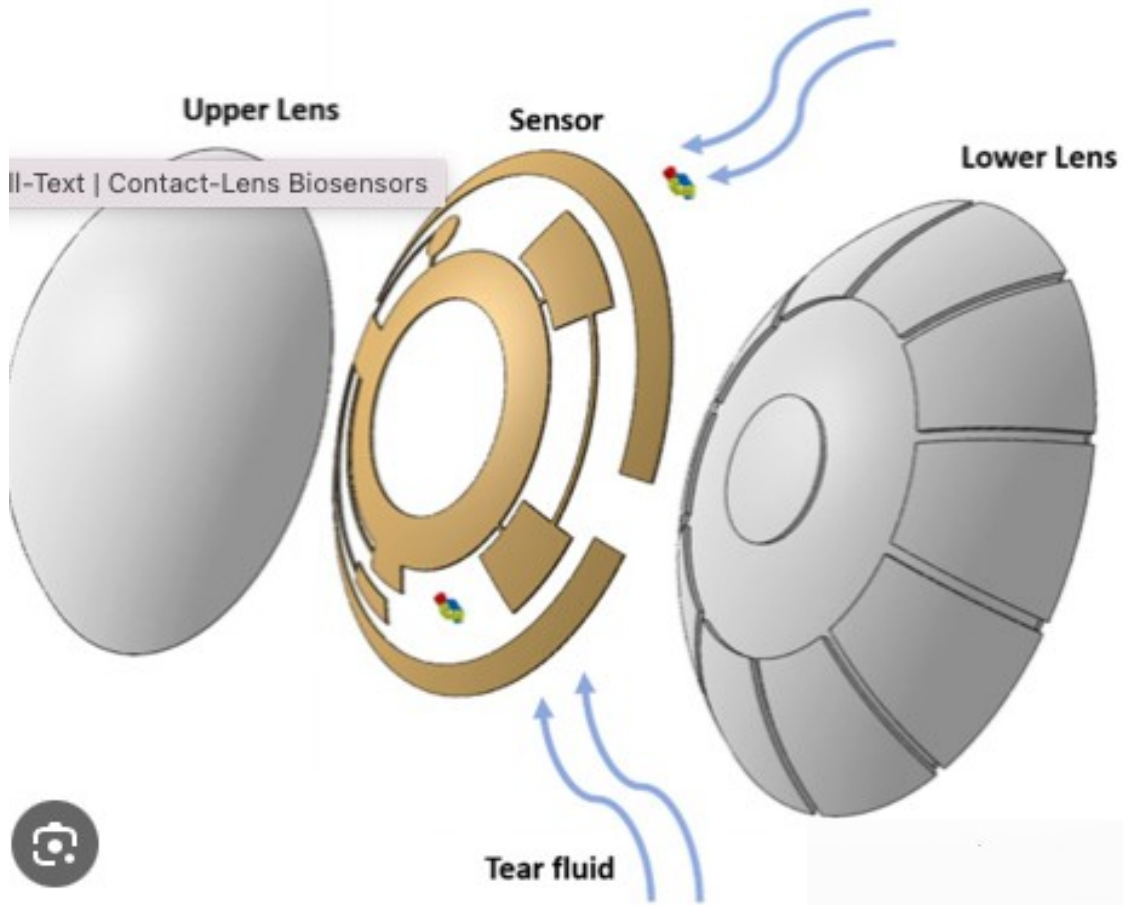

Példák a jelenlegi alkalmazásra

„*ML transforms healthcare*”

- pathology -image analysis
- X-ray, US, MRI, PET
- multimodal diff diagnostics
- pandemic prediction
- disease progression modeling
- robot surgery
- medical nanobots
- design biosensors
- precision medicine
- identifying unknown Hepatitis C carriers
- cardiology
- diabetes
- mammography
- osteology-antropology
- epilepsy convulsion prediction
- drug development
- vaccine design
- follow-up studies

Hangképzés hangszálak nélkül

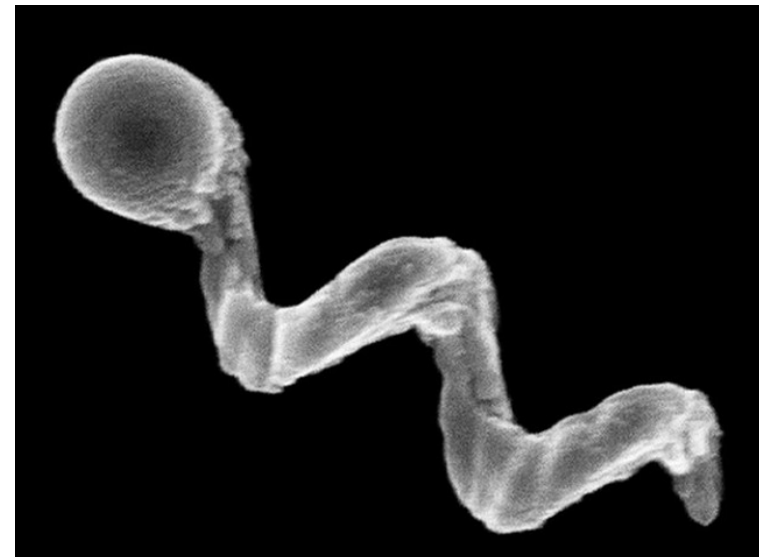
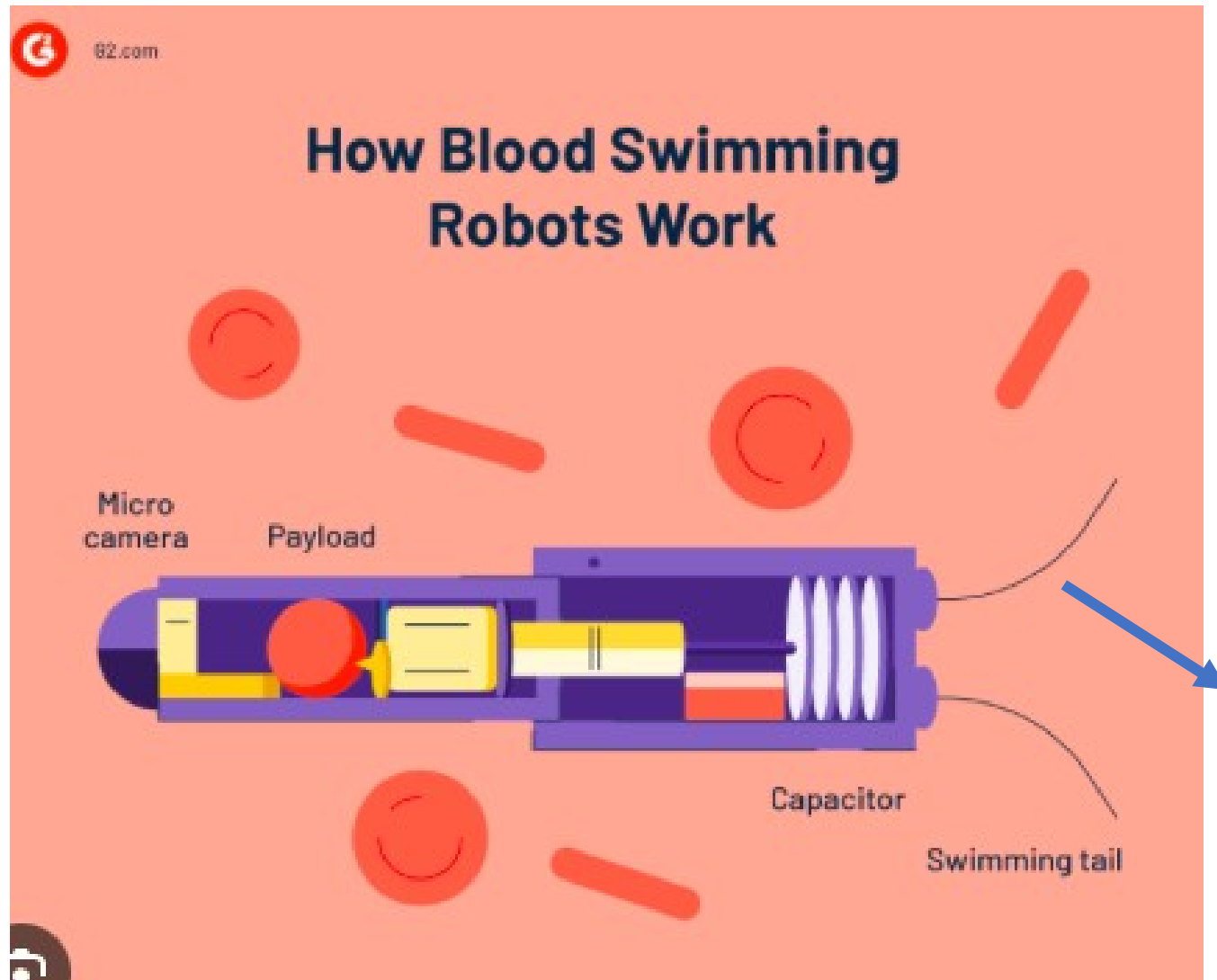

SPEAKING WITHOUT VOCAL CORDS, THANKS TO A NEW AI-ASSISTED WEARABLE DEVICE

Optikai szenzorok

tervezés alatt

miniatűr
üvegszál
nanopropeller
(EM)

Nanobots < 100 nm

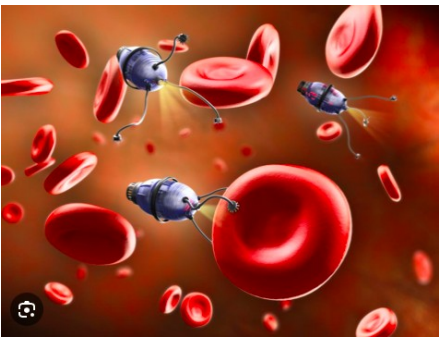
A multimodális nagy nyelvi modellek jövője

A mesterséges intelligencia többféle típusú tartalmat kezelhet egyszerre, a képektől a hangig

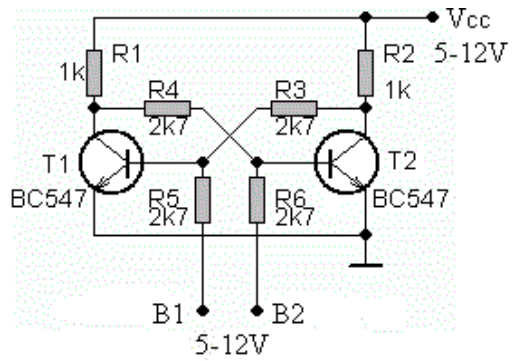
Szövegelemzés: hatalmas mennyiségű adminisztratív, klinikai, oktatási és marketing feladat ellátása, az elektronikus kórlapok frissítésétől az esettanulmányok megoldásáig

- **Képelemzés:** kézzel írott jegyzetek beolvasása radiológiai (szemészet, neurológia, patológia stb.) képek elemzéséhez
- **Hangelemzés:** a szív- és tüdőhangok rendellenességeinek ellenőrzése a korai felismerés érdekében, ezek az auditív jelek értékes információkkal szolgálhatnak a mentális egészségügyi és rehabilitációs alkalmazásokban is
- **Video analízis:** Orvostanhallgató irányítása a virtuális valóság sebészeti képzésén, felderíteni a neurológiai állapotok felderítésére, vagy a jelbeszéddel kommunikáló betegek támogatása
- **Komplex dokumentum analízis:** szakirodalmi áttekintés és kutatás, a klinikai döntéshozatalhoz szükséges orvosi irányelvek elemzése és klinikai kódolás sok más felhasználási forma mellett

agy-computer-

science fiction

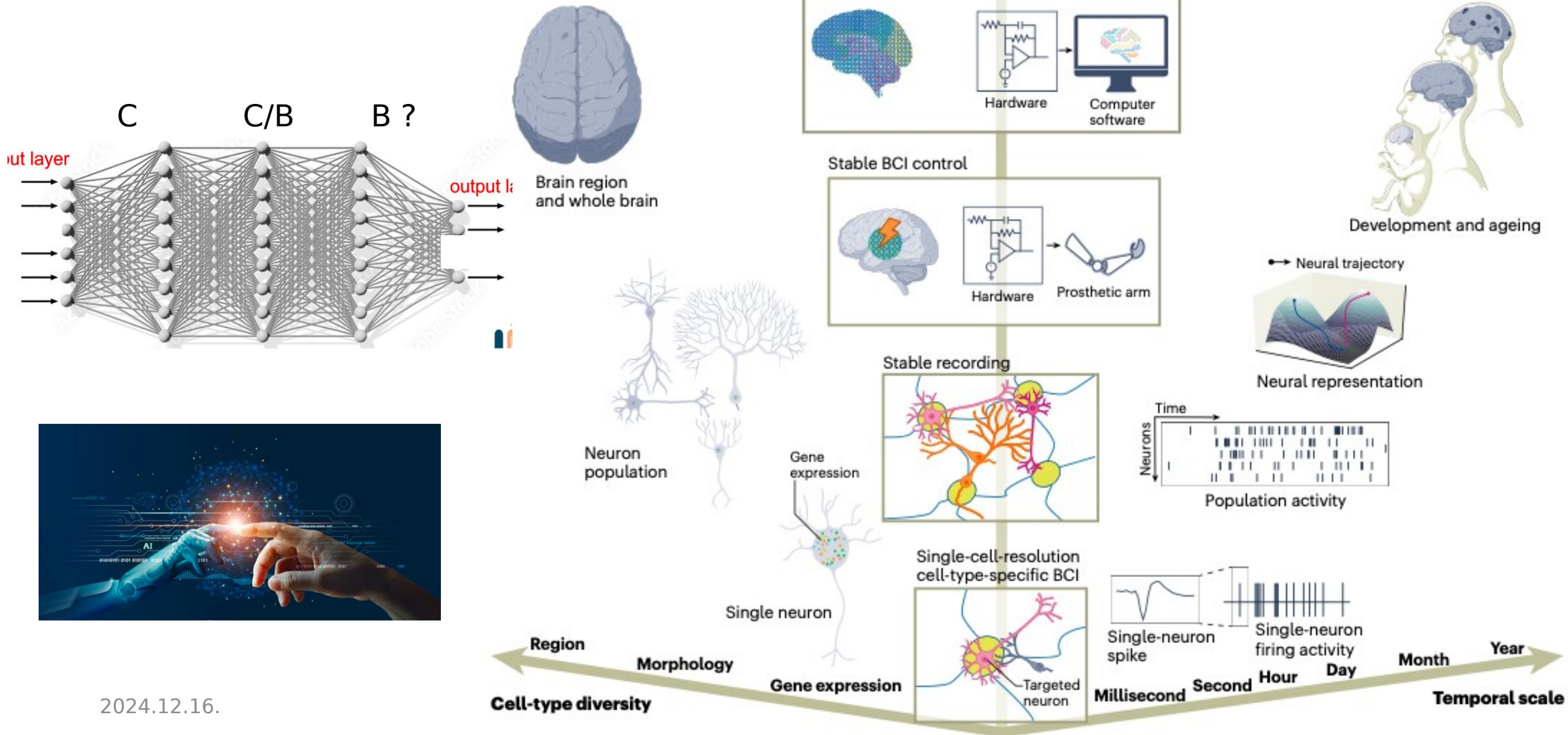
ng et al Nature Electronics; 6
bruary 2023 | 109-118
<https://doi.org/10.1038/s41928-022->

Study: Modulating Brain Responses with Synthetic and Natural Images. Image

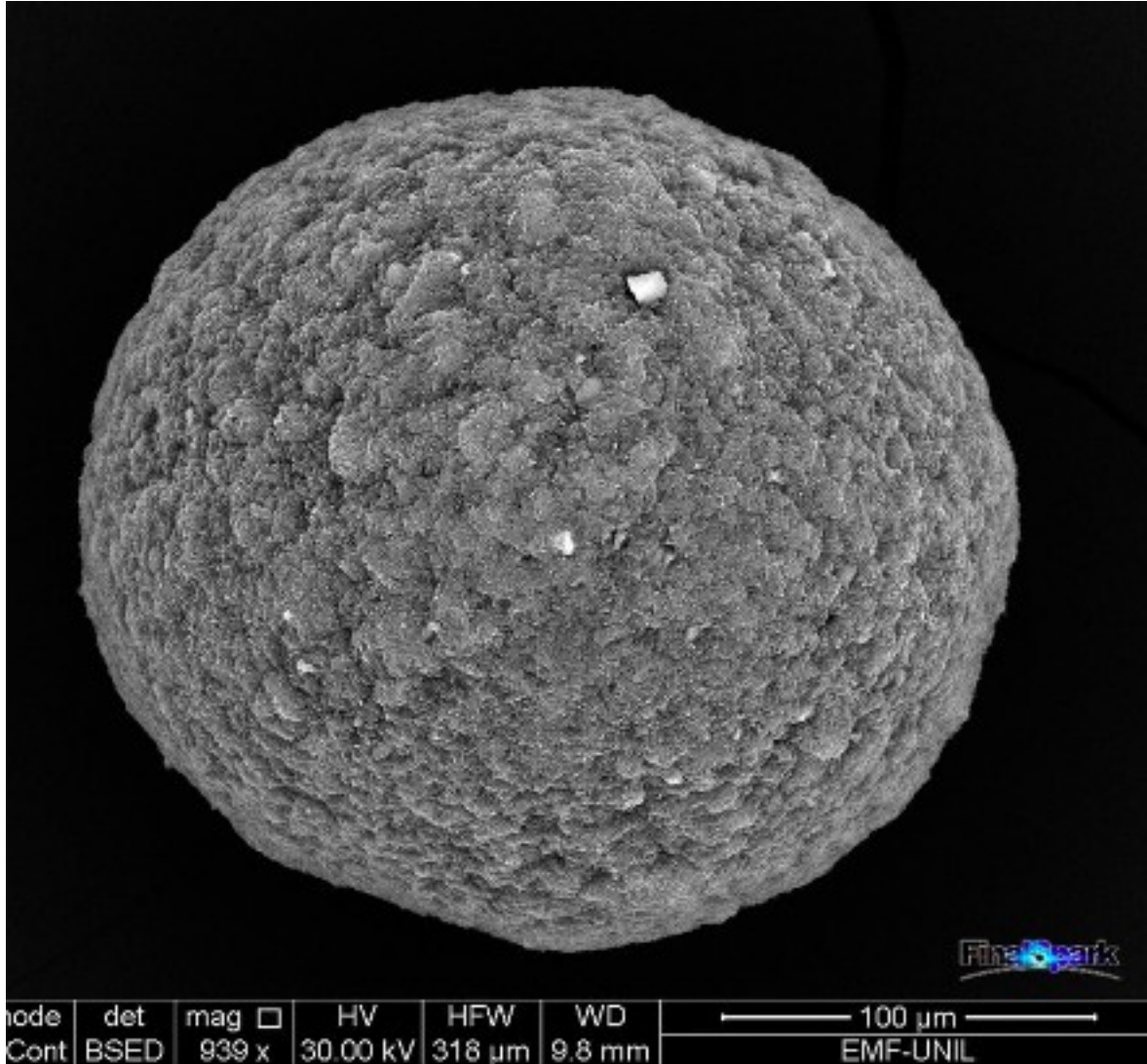
credit: Generated using DALL.E.3

BCI „kapcsolási rajzok”

Neuromorf számítógépek

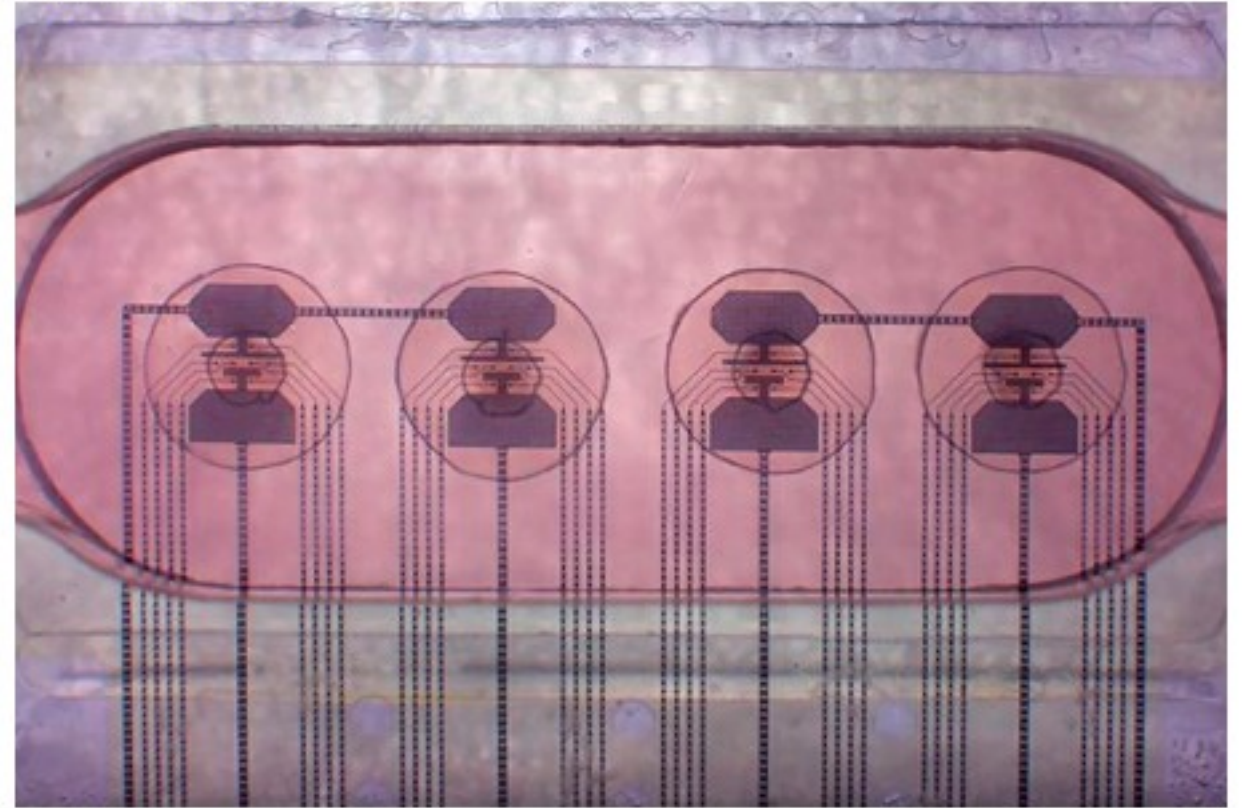
Neuronális *in vitro* organoid kultúra

These Living Computers Are Made from Human Neurons

In the search for less energy-hungry artificial intelligence, some scientists are exploring living computers

BY JORDAN KINARD

Four clusters of living neurons are connected to electrodes on FinalSpark's Neuroplatform chip.

2024.12.16.

Jordan F, Neuroplatform, FinalSpark, Rue du clos 12, 1800 Vevey, Switzerland

MI; orvosi gyakorlat és nevelés

Cooper & Rodman (2023)

AI and Medical Education — A 21st-Century Pandora's Box

N Engl J Med. 2023 Aug 3;389(5):385-387. doi: 10.1056/NEJMp2304998. Az MI fokozatos bevezetése óriási előnyökkel járhat.

Az MI segédeszköz – **nem helyettesítheti, hanem kiegészítheti** a gyakorlatot az orvosok számára.

Az **oktatásban** fel kell készíteni az egészségügyi dolgozókat, a **digitális szolgálatra kiterjesztett jövő** érdekében.

Elsődleges figyelmet kell fordítani az **etikai és jogi kérdésekre** az MI oktatásban

LŐNYÖK

≤ ? ≥

AGGÁLYOK

alacsony kapacitás
biztonság
fontosság
vezető járművek
orvosi konzultáció
diagnosztika
gyógyszer/vakcina fejlesztés
terápia
árvgyógyítás
robotsebészet

hamis adatok, „hallucináció”
túlságosan autonóm működés
személyiségi jogok sérelme
a munkaerő piac átalakulása
gépi „paternalizmus”
döntési felelősség
szerzői jogok
örökösödési kérdések
.....
új fegyverek feletti kontrol ?

A fölösleges vs kreatív ember?

- A robot sapiens átveszi-e a homo sapiens helyét (Harari)
- A nem kreatív, rutin, repetitív intelligenciák kiváltása
- Dologtalan osztály ?
- Garantált alapjövedelem által generált piac a gazdaság által termelt áruk és szolgáltatások számára
- Netarisztokrácia- netproletariátus
- Nevelés, képzés, élethossziglani tanulás

Irodalom, honlapok

- **M. Tegmark: Élet 3.0 (HVG könyvek)**
- **R. Kurzweil: A szingularitás küszöbén. (Ad Astra)**
- **Novakovsky et al Nature Rev Genetics 24:125-137, 2023**

• Joel Scanlon

• <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/WhctKKZPJWrvRcSHbxPXsmItsXCzhJfCcKVltzLDvsGnXnMwLnKZhlZHdZzgQRRDkwQRdv>

• MATT

• <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/WhctKKZPJXRDRcDPzQfjRVVFlsjvnXnlswNbbJKCBqBWQgslQNwZVcQsCtmtlbtCcQqQImfG>

• NEJM AI

• <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/WhctKKZPHVcvLqTNqCPgtVCBTSBFWMhthdmmQfjnsnZwPmCdkwRBNnsgzJrjcdBrXGkVXkq>

• Deep learning

• <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/WhctKKZPJXJhmmmtLCQvWvXNgvGzpkjkplbqLbBVCZBINGfHFsnCGMDKZDvszQmkfGVsdctb>

• MedScape

• <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/WhctKKZPDRPmpvclqPCZcQwpjSIjbbfVKRhnZTNjnQFvTPZZDtvRTqGFtHdwxxDsBgJpJrq>

• Meskó Berci

• <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/WhctKKZPJWrpbQfhKpSHSjNjvRbMjIGbGfFcVthjMWjXvQkbfndHcDICPnlwSrptCpfGxcl>

Köszönet:

- Prószéky Gábor
- Csepeli György
- Kis Zoltán
- Erdélyi Áron
- Szabó Gábor
- és sokan mások

az előadást ember készítette 90% -ban

%-ban

